
فقه رهنما
۳
انتخابات
از منظر فقه و اخلاق

بسم الله الرحمن الرحیم

انتخابات از منظر فقه و اخلاق

نویسنده:

اداره پاسخ گویی به سؤالات دینی آستان قدس رضوی

ناشر چاپی:

آستان قدس رضوی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست ----- ۵

انتخابات از منظر فقه و اخلاق ----- ۱۰

مشخصات کتاب ----- ۱۰

اشاره ----- ۱۰

فهرست ----- ۱۴

درآمد ----- ۲۰

فصل اول: ضرورت انتخابات ----- ۲۲

اشاره ----- ۲۲

۱.۱. اهمیت و جایگاه انتخابات علی ----- ۲۴

۲.۱. انتخابات نوعی تعیین سرنوشت است ----- ۲۴

۳.۱. کلام حضرت امام خمینی ----- ۲۵

۴.۱. کلام مقام معظم رهبری(دامت برکاته) ----- ۲۵

۵.۱. کلام آیت الله واعظ طبسی(دام عزه) ----- ۲۶

فصل دوم: مشارکت گسترده ----- ۲۸

اشاره ----- ۲۸

۱.۲. حضرت امام خمینی (رحمه الله) ----- ۳۰

۲.۲. مقام معظم رهبری(دامت برکاته) ----- ۳۰

فصل سوم: وجوب شرعی رأی دادن و چرایی آن ----- ۳۲

اشاره ----- ۳۲

۱.۳. دیدگاه حضرت امام خمینی ----- ۳۴

۲.۳. دیدگاه مقام معظم رهبری(دامت برکاته) ----- ۳۶

۳.۳. دیدگاه آیت الله مکارم شیرازی(دام عزه) ----- ۳۸

۴.۳. دیدگاه آیت الله سیستانی(دام عزه) ----- ۳۸

۵.۳. دیدگاه آیت الله بهجت ----- ۳۹

۶.۳. دیدگاه آیت الله جوادی آملی(دام عزه) ۳۹
۷.۳. دیدگاه آیت الله صافی گلپایگانی(دام عزه) ۳۹
فصل چهارم: وجوب تحقیق ۴۲
اشاره ۴۲
۱.۴. اظهارنظر مرجع تقلید دربارهٔ نامزد ۴۴
۲.۴. نظرگاه آیت الله صافی(دام عزه) ۴۵
۳.۴. نظرگاه آیت الله بهجت ۴۵
فصل پنجم: انتخاب اصلح ۴۸
اشاره ۴۸
۱.۵. ضرورت انتخاب اصلح و معیارهای آن ۵۰
اشاره ۵۰
۱.۱.۵. نظرگاه امام خمینی ۵۰
۲.۱.۵. نظرگاه مقام معظم رهبری(دامت برکاته) ۵۱
۲.۵. راه های شناخت اصلح ۵۱
۱.۲.۵. توصیهٔ امام راحل ۵۱
۲.۲.۵. توصیهٔ مقام معظم رهبری(دامت برکاته) ۵۲
۳.۲.۵. توصیهٔ آیت الله بهجت ۵۳
فصل ششم: خصوصیات و ویژگی های نماینده ۵۴
اشاره ۵۴
۱. ایمان و تقوا ۵۶
۲. سابقهٔ خوب و درخشان ۵۸
۳. تجربه و حیا حضرت علی به مالک ۵۸
۴. روحیهٔ خدمتگزاری پیامبر گرامی اسلام ۵۹
۵. قانون مداری ۵۹
۶. خوش اخلاقی و ادب ۶۰
۷. رفع مشکلات مردم و شنیدن حرف های آنان ۶۰

۸. پرهیز از وعده هایی که محقق نمی شود ---- ۶۱
۹. صداقت و امانت ---- ۶۱
۱۰. حفظ وحدت ملی ---- ۶۲
۱۱. ایستادگی دربرابر استکبار ---- ۶۳
۱۲. اسلام کامل و دوری از انحراف ---- ۶۳
۱۳. پرهیز از تعصب گروهی و حزبی ---- ۶۳
۱۴. ساده زیستیِ و دردآشنایی ---- ۶۵
۱۵. ایمان به هدف های انقلاب ---- ۶۶
۱۶. شیعهٔ دوازده امامی ---- ۶۶
۱۷. داشتن شروط قانونی ---- ۶۷
جمع بندی خصوصیات نماینده ---- ۶۸
فصل هفتم: چگونگی تبلیغات صحیح ---- ۷۴
اشاره ---- ۷۴
۱. پایبندی به اسلام ---- ۷۶
۲. پرهیز از تخریب دیگران ---- ۷۶
۳. دوری از توهین ---- ۷۸
۴. دوری از تهمت ---- ۷۹
۵. دوری از بردن آبروی دیگران ---- ۸۱
اشاره ---- ۸۱
۱.۵. کشیدن کاریکاتور از مصادیق هتک ---- ۸۲
۲.۵. تفاوت هتک با بیان واقعیت ---- ۸۳
۶. دوری از حیف ومیل کردن اموال عمومی و دولتی ---- ۸۳
۷. دوری از اسراف و تبذیر ---- ۸۴
۸. پرهیز از هدایا هدیه دادن یا گرفتن ---- ۸۵
۹. استفاده نکردن از آنچه خلاف شئون اسلامی است ---- ۸۷
۱۰. استفاده نکردن از موسیقی های مبتذل در ستادهای انتخاباتی ---- ۸۸

۱۱. پرهیز از خرید رأی ---------- ۹۰
۱۲. انصاف داشتن مقام معظم رهبری(دامت برکاته) ---------- ۹۰
۱۳. دوری از قدرت طلبی ---------- ۹۱
۱۴. داشتن فکر سیاسی بین المللی ---------- ۹۱
۱۵. مشوش نکردن اذهان عمومی ---------- ۹۱
۱۶. ذوب شدن در هدف ---------- ۹۳
۱۷. مانع نشدن برای تبلیغات دیگران ---------- ۹۴
۱۸. دیدگاه قانون ---------- ۹۴
اشاره ---------- ۹۴
۱.۱۸. زمان تبلیغات ---------- ۹۴
۲.۱۸. آسیب نرساندن به تبلیغات دیگران ---------- ۹۵
۳.۱۸. شیوهٔ تبلیغات ---------- ۹۵
فصل هشتم: ویژگی های مسئولان و مجریان انتخابات ---------- ۹۸
اشاره ---------- ۹۸
۱. امانت داری و راست گویی ---------- ۱۰۰
۲. رعایت اخلاق و پرهیز از هواهای نفس ---------- ۱۰۰
۳. پرهیز از مصلحت سنجی های شخصی و حزبی و جناحی و قومی ---------- ۱۰۱
۴. شجاعت و قاطعیت ---------- ۱۰۲
۵. رعایت قوانین و مقررات انتخابات ---------- ۱۰۲
فصل نهم: پاسخ به چند شبهه ---------- ۱۰۴
اشاره ---------- ۱۰۴
شبههٔ او ---------- ۱۰۶
شبههٔ دوم ---------- ۱۱۰
شبههٔ سوم ---------- ۱۱۲
شبههٔ چهارم: ---------- ۱۱۶
کتابنامه ---------- ۱۱۸

درباره مرکز ۱۲۲

انتخابات از منظر فقه و اخلاق

مشخصات کتاب

انتخابات از منظر فقه و اخلاق

نسخه ۴ اردیبهشت ۱۳۹۲

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

گردآوری: گردآوری هیات علمی اداره پاسخ گویی به سوالات دینی؛ [به سفارش] آستان قدس رضوی، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی.

مشخصات نشر : مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۹۲.

ویراستار: سید حمید حیدری ثانی

طراح جلد: آسمان گرافیک

نشانی: حرم مطهر امام رضا (ع)، صحن جمهوری اسلامی، ادارهٔ پاسخ گویی به سؤالات دینی

تلفن: ۲۰۲۰ ۳– ۰۵۱۱ دورنگار: ۲۲۴۰ ۶۰۲ – ۰۵۱۱

رایانامه: eppasokh@aqrazavi.org

ص: ۱

اشاره

ص: ۳

انتخابات از منظر فقه و اخلاق

نسخه ۴ اردیبهشت ۱۳۹۲

ویژه استادان

پاسخگویی به سوالات دینی

گروه علمی اداره پاسخگویی به سوالات دینی

فهرست

درآمد

فصل اول: ضرورت انتخابات

۱.۱. اهمیت و جایگاه انتخابات

۲.۱. انتخابات نوعی تعیین سرنوشت است

۳.۱. کلام حضرت امام خمینی(رحمه الله)

۴.۱. کلام مقام معظم رهبری(دامت برکاته)

۵.۱. کلام آیت‌الله واعظ طبسی(دام عزه)

فصل دوم: مشارکت گسترده

۱.۲. حضرت امام خمینی(رحمه الله)

۲.۲. مقام معظم رهبری(دامت برکاته)

فصل سوم: وجوب شرعی رأی دادن و چرایی آن

۱.۳. دیدگاه حضرت امام خمینی(رحمه الله)

۲.۳. دیدگاه مقام معظم رهبری(دامت برکاته)

۳.۳. دیدگاه آیت‌الله مکارمشیرازی(دام عزه)

۴.۳. دیدگاه آیت‌الله سیستانی(دام عزه)

۵.۳. دیدگاه آیت‌الله بهجت

۶.۳. دیدگاه آیت‌الله جوادیآملی(دام عزه)

۷.۳. دیدگاه آیت‌الله صافیگلپایگانی(دام عزه)

فصل چهارم: وجوب تحقیق

۱.۴. اظهارنظر مرجع تقلید دربارۀ نامزد

۲.۴. نظرگاه آیت الله صافی(دام عزه)

۳.۴. نظرگاه آیت الله بهجت

فصل پنجم: انتخاب اصلح

۱.۵. ضرورت انتخاب اصلح و معیارهای آن

۲.۵. راههای شناخت اصلح

فصل ششم: خصوصیات و ویژگی های نماینده

۱. ایمان و تقوا

۲. سابقهٔ خوب و درخشان

۳. تجربه و حیا

۴. روحیهٔ خدمتگزاری

۵. قانون مداری

۶. خوش اخلاقی و ادب

۷. رفع مشکلات مردم و شنیدن حرف های آنان

۸. پرهیز از وعدههایی که محقق نمیشود

۹. صداقت و امانت

۱۰. حفظ وحدت ملی

۱۱. ایستادگی دربرابر استکبار

۱۲. اسلام کامل و دوری از انحراف

۱۳. پرهیز از تعصب گروهی و حزبی

۱۴. ساده زیستیِ و دردآشنایی

۱۵. ایمان به هدف های انقلاب

۱۶. شیعهٔ دوازده امامی

۱۷. داشتن شروط قانونی

جمع بندی خصوصیات نماینده

فصل هفتم: چگونگی تبلیغات صحیح

۱. پایبندی به اسلام

۲. پرهیز از تخریب دیگران

۳. دوری از توهین

۴. دوری از تهمت

۵. دوری از بردن آبروی دیگران

۶. دوری از حیف ومیل کردن اموال عمومی و دولتی

۷. دوری از اسراف و تبذیر

۸. پرهیز از هدایا

۹. استفاده نکردن از آنچه خلاف شئون اسلامی است

۱۰. استفادهنکردن از موسیقیهای مبتذل در ستادهای انتخاباتی

۱۱. پرهیز از خرید رأی

۱۲. انصافداشتن

۱۳. دوری از قدرت طلبی

۱۴. داشتن فکر سیاسی بین المللی

۱۵. مشوشنکردن اذهان عمومی

۱۶. ذوب شدن در هدف

۱۷. مانع نشدن برای تبلیغات دیگران

۱۸. دیدگاه قانون

فصل هشتم: ویژگی های مسئولان و مجریان انتخابات

فصل نهم: پاسخ به چند شبهه

شبههٔ اول

شبههٔ دوم

شبههٔ سوم

شبههٔ چهارم: شریک شدن با گناهکار

کتابنامه

درآمد

بسم الله الرحمن الرحیم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:

«أجوَدُکُم مِن بَعدِی رَجُلٌ عَلِمَ عِلماً فَنَشَرَ عِلمَهُ.»(۱)

=بخشنده ترین شما پس از من، کسی است که دانشی بیاموزد؛ آنگاه دانش خود را بپراکند.)

استاد گرامی، سلام

آنچه پیش رو دارید، تلاشی است درجهت ارتقای علمی و یکسان سازی پاسخهای استادان. محترم ادارهٔ پاسخگویی به سؤالات دینی آستان قدس رضوی. این کتاب را پس از تدوین، با اشراف استادان محترم هیئت علمی بررسی کرده و پس از تأیید، در این قالب در اختیار شما قرار داده ایم. این مجموعه کتا بها را در چهار دستهٔ موضوعی، تدوین و ارائه میکنیم: رهیافت احکام، رهیافت اعتقادی، رهیافت تربیتی و رهیافت ترکیبی(مرکب از هر سه موضوع).

مجموعه پیش رو با عنوان انتخابات از منظر فقه و اخلاق در قالب رهیافت احکام تقدیم حضور

میشود.

۱- میزان الحکمه، حدیث ۱۳۸۲۵.

بی شک بررسی دقیق و نگاه نقادانه شما فرهیخته گران قدر، ما را در جهت بهبود کیفی این مجموعه یاری خواهد کرد.

جبهه خضوع به درگاه قدسی احدیت میساییم که توفیق خدمت در بارگاه سراسر نور و ملکوتی حضرت رضا (علیه السلام) را ارزانیمان فرمود. امید است بتوانیم به پاس این افتخار و با استعانت از محضر آن امام همام (علیه السلام) به مصداق

روایت نورانی فوق، جرعه ای از علم و معرفت حقیقی را نوشیده، و به تشنگان راستین آن بنوشانیم.

گروه علمی ادارهٔ پاسخگویی به سؤالات دینی

ص: ۱۱

فصل اول: ضرورت انتخابات

اشاره

۱.۱. اهمیت و جایگاه انتخابات علی

می فرمایند: «فَلَیْسَتْ تَصْلُحُ الرَّعِیَّهُ إِلَّا بِصَلَاحِ الْوُلَاهِ وَ لَا تَصْلُحُ الْوُلَاهُ إِلَّا بِاسْتِقَامَهِ الرَّعِیَّهِ»(۱) (=کشور اصلاح نمی شود، مگر اینکه کارگزاران و زمامدارانش صالح باشند. آن ها نیز اصلاح نمی شوند، مگر به استقامت و پشتکار مردم.)

۲.۱. انتخابات نوعی تعیین سرنوشت است

انَّ اللَّه لا یُیرُ ما بِقومٍ حتّی یُغَیِّروا ما بأَنفسِهِم(۲) (=به یقین خداوند سرنوشت هیچ قوم [و ملتی] را تغییر نمی دهد، مگر آنکه آن ها خود را تغییر دهند.) این قانون الهی یکی از پایه های اساسی جهان بینی و جامعه شناسی در اسلام است. این سنت الهی به ما می گوید که مقدرات ما قبل از

۱- نهج البلاغه، خطبۀ۲۱۶.

۲- رعد، ۱۱.

هرچیز و هرکس، در دست خود ماست و هرگونه دگرگونی درجهت خوشبختی و بدبختی جامعه، در درجهٔ اول به خودِ ما باز می گردد.

در انتخابات نیز مردم با رأی دادن به فرد منتخب خود، به طور مستقیم در سرنوشت خود دخالت می کنند. در قانون، به این مطلب این چنین تصریح شده است: « رئیس جمهور با اکثریت مطلق آراء شرکت کنندگان انتخاب می شود.»(۱)

۳.۱. کلام حضرت امام خمینی

«این وظیفه ای است الهی، وظیفه ای است ملی، وظیفه ای است انسانی، وظیفه ای است که ما باید به آن عمل بکنیم. همه مان باید در انتخابات شرکت بکنیم.»(۲)

۴.۱. کلام مقام معظم رهبری(دامت برکاته)

«انتخابات سرمایه گذاری عظیم ملت ایران است.»(۳)

«پایهٔ نظام ما همین انتخابات است.»(۴)

۱- قانون اساسی، اصل۱۱۷.

۲- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۸، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۳۱۸.

۳- بیانات در جمع زائران و مجاوران حضرت امام رضا ، ۱فروردین۱۳۸۸.

۴- بیانات در جمع زائران و مجاوران حضرت امام رضا ، ۱فروردین۱۳۸۸.

«انتخابات نماد حرکت اسلامی در کشور ماست. انتخابات هدیهٔ اسلام به ملت ماست.»(۱)

«انتخابات وسیله ای برای عزت ملی است.»(۲)

«انتخابات یک حادثهٔ مهم است.»(۳)

۵.۱. کلام آیت الله واعظ طبسی(دام عزه)

«انتخابات، نماد و مظهر جمهوریت و اسلامیت نظام است.»(۴)

۱- بیانات در مراسم شانزدهمین سالگرد ارتحال امام خمینی ، ۱۴خرداد۱۳۸۴.

۲- بیانات در جمع مردم استان کردستان در میدان آزادی سنندج، ۲۲اردیبهشت۱۳۸۸.

۳- بیانات در مراسم شانزدهمین سالگرد ارتحال امام خمینی ، ۱۴خرداد۱۳۸۴.

۴- روزنامهٔ رسالت، ش۶۳۲۰، ۲۶آذر۱۳۸۶، ص۶؛ سایت اطلاع رسانی آستان قدس رضوی.

ص: ۱۷

فصل دوم: مشارکت گسترده

اشاره

حضـور آگاهـانه و هوشـمندانهٔ مردم در امور اجتمـاع و سـیاست، حضور فعـال و بـادوام و نیز درک صـحیح از مسائـل جـاری، جایگاه ویژه ای در تعیین سرنوشت فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی دارد.

۱.۲. حضرت امام خمینی (رحمه الله)

همواره بر حضور پرشور مردم در انتخابات شایسـته، تأکیـد فراوان می کردنـد و می فرمودنـد: «امیـد است ملت مبارز متعهـد با مطالعهٔ دقیق در سوابق اشـخاص و گروه ها، آرای خود را به اشخاصی دهند که به اسلام عزیز و قانون اساسی وفادار باشند و از تمایلات چپ و راست، بریّ باشند و به حُسن سابقه و تعهد به قوانین اسلام و خیرخواهی امت معروف و موصوف باشند.»(۱)

۲.۲. مقام معظم رهبری(دامت برکاته)

«من عرض می کنم همه باید اصرار داشته باشید که در انتخابات شرکت کنید. به نظر من، مسئلهٔ

۱- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۲، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۱۷۷.

اول در انتخابات، مسئلۀ انتخاب این شخص یا آن شخص نیست؛ مسئلۀ اول مسئلۀ حضور شماست. حضور شماست که نظام را تحکیم می کند؛ پایه های نظام را مستحکم می کند؛ آبروی ملت ایران را زیاد می کند؛ استقامت کشور را درمقابل دشمنی ها زیاد می کند و دشمن را از طمع ورزیدن به کشور و از فکر ضربه زدن و توطئه و فساد و فتنه منصرف می کند. این یک مسئلۀ بسیار مهم است. پس مسئلۀ اول، شرکت در انتخابات است.»(۱)

«برای حضور حداکثری تلاش کنید. مسئلۀ اول، مشارکت است. درزمینۀ مشارکت مردم، هرطورکه می توانید، روی خانواده ها و دوستانتان کار کنید. مشارکت یکی از اساسی ترین مسائل است. حضور مردم برای پیشرفت و صیانت کشور لازم است؛ نه اینکه اگر عدۀ زیادی شرکت نکردند، این ها به نظام «نه» گفته اند؛ به هیچ وجه این طوری نیست.»(۲)

۱- بیانات در جمع مردم استان کردستان در میدان آزادی سنندج، ۲۲اردیبهشت۱۳۸۸.

۲- بیانات در دیدار دانشجویان بسیجی، ۵خرداد۱۳۸۴.

فصل سوم: وجوب شرعی رأی دادن و چرایی آن

اشاره

انتخابات مانند تمام رفتارهای انسان در عرصهٔ فردی یا جمعی، ازنظر فقهی احکام و چهارچوب هایی دارد. موضوع فقه چنان که در کتاب های فقه استدلالی آمده است، افعال مکلفان است. انتخابات و رأی دادن نیز عملی است که مکلفان در عرصهٔ سیاسی و اجتماعی انجام می دهند. بر همین مبناست که مقام معظم رهبری(دامت برکاته) و مراجع عظام تقلید، شرکت در انتخابات را واجب شرعی تلقی کرده و مکلفان را به انجام دادن این وظیفه تکلیف می کنند.

۱.۳. دیدگاه حضرت امام خمینی

«چه بسا که در بعض مقاطع عدم حضور و مسامحه [در انتخابات] گناهی باشد که در رأس گناهان کبیره است. پس علاج واقعه را قبل از وقوع باید کرد؛ و الا کار از دست همه خارج خواهد شد و این، حقیقتی است که بعد از مشروطه لمس نموده اید و نموده ایم... .»(۱)

۱- وصیت نامهٔ حضرت امام، ص۱۹.

«اگر آیهٔ ۳۸ سورهٔ شورا و اصل بیعت را به انتخابات تعبیر کنیم، می توان نتیجه گرفت که انتخابات در اسلام توصیه شده و رابطهٔ اسلام و مردم سالاری دراین مورد، از نوع تساوی است. اما اگر قائل به این نباشیم، ازاین رو که عقل بشری نیز به روش انتخابات رسیده و این روش ارزش خود را نشان داده، می توانیم رابطهٔ منطقی آورده شده در اصل تفکیک قوا را با همان دلایل، به این اصل نیز اطلاق کنیم. [در انتخابات] چنانچه سستی بکنید، کسانی که می خواهند این کشور را به باد فنا بدهند، ممکن است پیروز بشوند. باید همهٔ شما، همهٔ ما، زن و مرد، هر مکلف همان طورکه باید نماز بخوانند، همان طور باید سرنوشت خودش را تعیین کند.»(۱)

«این وظیفه ای است الهی، وظیفه ای است ملی، وظیفه ای است انسانی، وظیفه ای است که ما باید به آن عمل بکنیم. همه مان باید در انتخابات شرکت بکنیم.»(۲)

«اکنون ما باید از آن توطئه ها و مفاسدی که از انزوای متدینین پیش آمد و سیلی ای که اسلام و مسلمین خوردند، عبرت بگیریم و بدانیم و

۱- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۵، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۲۸.

۲- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۸، ص۳۱۸.

بفهمیم که نظام اسلامی و اجرای احکام آسمانیِ آن و مصالح ملت و کشور اسلامی و حفظ آن از دستبرد اجانب، بستگی به دخالت اقشار ملت و به ویژه روحانیون محترم و مراجع معظم دارد و اگر خدای ناخواسته، بر اسلام یا کشور اسلامی از ناحیهٔ عدم دخالت در سرنوشت جامعه صدمه ای وارد شود، یک یک تمام ملت در پیشگاه خدای قهار توانا، مسئول خواهیم بود و نسل های آینده که ممکن است از کناره گیری های کنونی مورد هزارگونه تجاوز واقع شوند، ما را نبخشند.»(۱)

«یکی از وظایف مهم شرعی و عقلی ما برای حفظ اسلام و مصالح کشور، حضور در حوزه های انتخابیه و رأی دادن به نمایندگان صالح کاردان و مطلع بر اوضاع سیاسی جهان و سایر چیزهایی که کشور به آن ها احتیاج دارد، می باشد.»(۲)

۲.۳. دیدگاه مقام معظم رهبری(دامت برکاته)

«مشروعیت نظام اسلامی بر پایهٔ تقوا و عدالت متکی است؛ اما اگر رأی مردم نباشد، نظام مقبولیت و کارایی ندارد. به همین دلیل رأی مردم و انتخابات در نظام مردم سالاری دینی بسیار مهم است.»(۳)

۱- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۸، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۲۳۱.

۲- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۸، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۱۵۲.

۳- بیانات در جمع دانشجویان و جوانان استان قزوین، ۲۵آذر۱۳۸۲.

«هرچه انتخابات پرشورتر باشد، عظمت ملت ایران بیشتر در چشم مخالفان و دشمنانش دیده خواهد شد؛ برای ملت ایران حرمت بیشتری خواهند گذاشت؛ دوستان شما هم در دنیا خوش حال می شوند. عظمت ملت ایران را حضور مردم در انتخابات نشان می دهد.»(۱)

«همه باید شرکت کنند. این یک وظیفه است؛ هم وظیفهٔ اسلامی است، هم وظیفهٔ میهنی و ملی است و حفظ عزت و شوکت کشور به این وابسته است، هم وظیفهٔ سیاسی است. کسانی که فهم و تشخیص سیاسی دارند، وظیفه دارند وارد شوند. هم وظیفهٔ اخلاقی است؛ حقوق مردم اقتضا می کند که در این میدان وارد شوند. کارهایی که باید در این کشور انجام گیرد، اقتضا می کند که انسان در این میدان وارد شود. انتخابات را مغتنم بشمارید و قدر بدانید و در آن شرکت کنید؛ حادثهٔ بسیار مهمی است.»(۲)

«بنده معتقدم که در این انتخابات، ملت باید به عنوان یک تکلیف و یک حق شرکت کند.»(۳)

«انتخابات تکلیف مردم است؛ چون با حضور شما

۱- بیانات در جمع زائران و مجاوران حضرت امام رضا ، ۱فروردین۱۳۸۸.

۲- خطبه های نمازجمعه، ۲۸اردیبهشت ۱۳۸۰.

۳- بیانات در دیدار دانشجویان و اساتید دانشگاه های استان کرمان، ۱۹اردیبهشت۱۳۸۴.

نظام تقویت پیدا می کند؛ اسلام عزیز می شود؛ حاکمیت اسلام در دنیا سرافراز می گردد و توطئهٔ دشمن که اسلام را به جدایی از آرای مردم متهم می کند، باطل می شود.»(۱)

۳.۳. دیدگاه آیت الله مکارم شیرازی(دام عزه)

پرسش: به نظر حضرت عالی، آیا شرکت در انتخابات شرعاً واجب است؟

پاسخ: با توجه به شرایط موجود و اینکه دشمنان ما اصرار بر عدم شرکت در انتخابات دارند، به نظر می رسد که شرکت کردن تمام افراد واجد شرایط واجب است.(۲)

پرسش: آیا رأی سفیددادن، رفع تکلیف است؟

پاسخ: خیر، رفع تکلیف نیست.

۴.۳. دیدگاه آیت الله سیستانی(دام عزه)

نماینده هیئت علمی اداره پاسخگویی آستان قدس رضوی در دیدار حضوری خدمت حضرت آیت الله العظمی سیستانی رسیدند و ابراز داشتند:

این مرجع عالی قدر اسلام در جمعی که خدمت ایشان بودند نسبت به مقام معظم رهبری و حفظ نظام جمهوری اسلامی ایران چنین فرمودند:

۱- بیانات در مرقد مطهر امام خمینی ، ۱۴خرداد ۱۳۸۰.

۲- http://persian.makarem.ir/news/?nid=۱۹۶

فعلاحاکم وسکاندار جهان اسلام رهبری(خامنه ای)هستند

برای حفظ نظام، حضور مردم در صحنه های مختلف، الزامی است.

۵.۳. دیدگاه آیت الله بهجت

ایشان مطالبی را درخصوص شروط انتخاب شوندگان و وظیفهٔ رأی دهندگان بیان می کنند که از آن، به خوبی وجوب شرکت در انتخابات استفاده می شود. مثلاً می فرمایند: «تفحص هم باید کامل باشد و بدون مداخلهٔ دوستی و دشمنی در امور نفسانیه باشد. درحال رأی دادن و گرفتن، خدای تعالی را ناظر به تمام خصوصیات همه بدانند... .»

۶.۳. دیدگاه آیت الله جوادی آملی(دام عزه)

«تقویت نظام اسلامی با شرکت در انتخابات و مانند آن، لازم است.»(۱)

۷.۳. دیدگاه آیت الله صافی گلپایگانی(دام عزه)

«هر مسلمانی باید استقلال جامعهٔ مسلمانان و اعتلای کلمهٔ اسلام و قوت و قدرت مسلمین را دربرابر کفار از اهم مقاصد دانسته و جریان امور را زیر نظر داشته باشد. مسلمان اگر بتواند جامعه و مملکت را در مسیر اجرای احکام اسلام قرار دهد و احکام اسلام را اجرا سازد، باید اقدام کند و واجب

۱- عبدالله جوادی آملی، استفتائات، چ۲، قم: اسراء، ۱۳۸۷، ص۱۰۵.

است با کسانی که این نیت را دارند، همکاری و تشریک مساعی نماید.»(۱)

۱- لطف الله صافی، توضیح المسائل، چ۵، مشهد: هاتف، ۱۳۸۷، ص۴۶۲، مسئلۀ۲۹۰۷.

فصل چهارم: وجوب تحقیق

اشاره

سخن حضرت امام چراغ راه ماست: «احدی شرعاً نمی تواند به کسی کورکورانه و بدون تحقیق رأی بدهد و اگر در صلاحیت شخص یا اشخاصی تمام افراد و گروه ها نظر موافق داشتند، ولی رأی دهنده تشخیصش برخلاف همهٔ آن ها بود، تبعیت از آن ها صحیح نیست و نزد خداوند مسئولیت دارد. اگر گروه یا اشخاص، صلاحیت فرد یا افرادی را تشخیص دادند و از این تأیید برای رأی دهنده اطمینان حاصل شد، می تواند به آن ها رأی دهد.»(۱)

۱.۴. اظهارنظر مرجع تقلید دربارهٔ نامزد

پرسش: اگر مرجع تقلید نسبت به دادن رأی به یک شخص خاص اظهار تمایل کند، آیا مقلد می تواند برخلاف آن عمل کند؟

پاسخ: رأی دادن به یک شخص خاص، جزء موضوعات شمرده می شود و تقلید در این نوع

۱- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۸، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۳۳۷.

موضوعات، صحیح نیست و مکلف باید براساس تشخیص خود به فرد صالح، امین و دارای شرایط مقرر رأی دهد.(۱)

البته مقلد می تواند نظر مجتهد را در موضوعات، به عنوان فرد مخبر عادل، بپذیرد و ازاین جهت، به گفتهٔ او اعتماد کند.

۲.۴. نظرگاه آیت الله صافی(دام عزه)

پرسش ۱۵۳۰: کسی که شناخت کامل نسبت به نامزدهای ریاست جمهوری یا نمایندگان مجلس ندارد و تنها اطلاع او براساس پوسترهای تبلیغاتی است، می تواند به چنین شخصی رأی بدهد؟

پاسخ: به مردی که به او شناخت کامل و لازم دارد، رأی بدهد، و الله العالم.(۲)

۳.۴. نظرگاه آیت الله بهجت

«تفحص هم باید کامل باشد و بدون مداخلهٔ دوستی و دشمنی در امور نفسانیه باشد. درحال رأی دادن و گرفتن، خدای تعالی را ناظر به تمام خصوصیات همه بدانند... .»(۳)

پرسش: چنانچه کسانی به شخصی که قصد

۱- سیدمجتبی حسینی، پرسش ها و پاسخ های دانشجویی: احکام تقلید و بلوغ، ج۱۹، چ۵، قم: معارف، ۱۳۸۷، ص۴۱.

۲- لطف الله صافی، جامع الأحکام، ج ۲، ص۱۰۹.

۳- مهدی ساعی، به سوی محبوب، دستورالعمل ها و رهنمودهای آیت الله بهجت، چ۵، قم: شفق، ۱۳۸۶، ص۱۳۹.

دارد نـامزد نماینـدگی مجلس شورای اسـلامی شود، قول بدهنـد که از او حمایت کننـد و به او رأی بدهنـد و حتی برای تأکید قول و تعهـد خود قسم بخورنـد، اما سـپس متوجه شونـد که شخصـی عالم تر و صالح تر و آگاه تر به جریان های فکری جهان امروز نیز آماده است که مسـئولیت نمایندگی مردم در مجلس شورای اسلامی را بپذیرد، حال بنابه فرض مذکور، تکلیف دینی و اخلاقی کسانی که قبلاً به شخص دیگری قول داده اند یا سوگند یاد کرده اند، چیست؟

پاسخ: قول و تعهد مذکور اثر ندارد و می تواند اصلح را انتخاب نماید، و الله العالم.(۱)

۱- محمدتقی بهجت، استفتائات آیت الله العظمی بهجت، ج۴، چ۱، قم: دفتر آیت الله بهجت، ۱۳۸۶، ص۵۷۴، پرسش ۶۵۳۰.

فصل پنجم: انتخاب اصلح

اشاره

۱.۵. ضرورت انتخاب اصلح و معیارهای آن

اشاره

پیامبر بزرگ اسلام می فرمایند: «من استعمل عاملاً من المسلمین و هو یعلم أن فیهم أولی بذلك منه و أعلم بکتاب اللّه و سنّه نبیّه فقد خان اللّه و رسوله و جمیع المسلمین.» (=هرکس از مسلمانان، کارگزاری را بر سر کار بیاورد [و به او مسئولیت بدهد] درحالی که می داند در بین مسلمانان فردی وجود دارد که او برای این کار سزاوارتر است و به کتاب و سنت پیامبر آشناتر است، آن کس به خدا و رسول خدا و جمیع مسلمانان خیانت کرده است.)

۱.۱.۵. نظرگاه امام خمینی

«اگر اصلح را انتخاب کردید، کاری اسلامی می کنید و این یک محکی برای خودتان است که تشخیص بدهید انتخاب برای اسلام است یا برای صلاح خودتان... انتخاب اصلح برای مسلمین، یعنی انتخاب فردی که تعهد به اسلام

و حیثیت آن داشته باشد و همه چیز را بفهمد. باید مسلمانی باشد که احتیاجات مملکت را بشناسد و سیاست را بفهمد و مطلع به مصالح و مفاسد کشور باشد و ممکن است به شما و گروه شما هم مربوط نباشد.»(۱)

۲.۱.۵. نظرگاه مقام معظم رهبری(دامت برکاته)

«همچنان که اصل انتخابات یک تکلیف الهی است، انتخاب اصلح هم یک تکلیف الهی است.»(۲)

۲.۵. راه های شناخت اصلح

۱.۲.۵. توصیهٔ امام راحل

«مردم با علما و اشخاص مورد اعتمادشان مشورت کنند؛ بعد به هرکس خواستند رأی دهند.»(۳)

«در تعیین رئیس جمهوری و وکلای مجلس، با طبقهٔ تحصیل کردهٔ متعهد و روشن فکرِ بااطلاع از مجاری امور و غیروابسته به کشورهای قدرتمند استثمارگر و اشتهار به تقوا و تعهد به اسلام و

۱- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۸، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۱۵۲.
۲- بیانات در دیدار جمعی از خانواده های شهدا، ۳۱اردیبهشت۱۳۷۶، پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار رهبری.
۳- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۱، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۲۷۳.

جمهوری اسلامی، مشورت کرده و با علما و روحانیون باتقوا و متعهد به جمهوری اسلامی مشورت نمایید.»(۱)

«اشخاصی که معروف هستند به خدمت به مردم، آن ها را تعیین بکنند.»(۲)

۲.۲.۵. توصیهٔ مقام معظم رهبری(دامت برکاته)

«مردم بایستی افراد شایسته را بشناسند و انتخاب کنند. چنانچه افرادی را نمی شناسند، از راهنمایی انسان های مؤمن و مطمئنی استفاده کنند که معرفی آن ها برای انسان حجت شرعی باشد. دنبال حجت شرعی باشید... پیش خدا حجت داشته باشید. به هر معرفی ای نمی شود دل بست و اعتماد کرد. معرفی انسان های مورد اطمینان، معرفی کسانی که انسان بداند که این ها نیتشان خدایی است، برای دنیا و برای گروکشی های سیاسی و جنجال و هیاهو وارد میدان نشده اند، بلکه به عنوان ادای وظیفه معرفی کرده اند، انسان از حرف آن ها اطمینان پیدا می کند.»(۳)

۱- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۲، ص۵۷.

۲- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۸، ص۱۵۲.

۳- بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اقشار مختلف مردم در آستانهٔ انتخابات مجلس، khamenei.ir.

۳.۲.۵. توصیهٔ آیت الله بهجت

«ملاحظه نمایید دُوَل کفر را که چگونه انتخاب می نمایند و انتخاب می شوند و چه کسانی انتخاب می شوند و از چه راه هایی انتخاب می شوند و چه آرایی در مجلس های خودشان اظهار می کنند و دولت های آن ها چه عملیاتی برطبق قانون مملکت و برخلاف قانون عقل و دین، حتی ادیان منسوخهٔ آن ها، انجام می دهند که فساد و افساد آن ها بر همهٔ عقلای دنیا آشکار است و مخالفت نمایند با چگونگی کارهای آن ها و چگونگی وسایل و اسباب و مسببات آن ها که مطابقت با هیچ دین اصل دارد و هیچ قانون عقل پسند ندارد... .»(۱)

۱- مهدی ساعی، به سوی محبوب، دستورالعمل ها و رهنمودهای آیت الله بهجت، چ۵، قم: شفق، ۱۳۸۶، ص۱۳۹.

ص: ۴۳

فصل ششم: خصوصیات و ویژگی های نماینده

اشاره

امام خمینی می فرماید: «سرنوشت اسلام و مسلمین را به دست کسی که لایق برای این مقام نباشد، ندهید.»(۱)

نظرگاه آیت الله گلپایگانی این گونه است: «کسانی که متدین و ملتزم به احکام اسلام نیستند و اهل نماز و روزه و وظایف شرعیه نمی باشند، لیاقت عهده داری مشاغل اجتماعی اسلامی و مناصب عمومی را ندارند و اگر عهده دار شوند، غاصب و متجاوز به حقوق عمومی شناخته می شوند.»(۲)

۱. ایمان و تقوا

مهم ترین شرط شخص منتخب است؛ زیرا خداوند می فرماید:)إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقاكُم((۳)

۱- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۸، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۱۵۲.

۲- سیدمحمدحسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، ج۲، چ۱۷، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ص۸۷۵.

۳- حجرات، ۱۳.

فقیه اهل بیت مرحوم آیت الله گلپایگانی می فرمایند: «کسانی که متدین و ملتزم به احکام اسلام نیستند و اهل نماز و روزه و وظایف شرعیه نمی باشند، لیاقت عهده داری مشاغل اجتماعی اسلامی و مناصب عمومی را ندارند و اگر عهده دار شوند، غاصب و متجاوز به حقوق عمومی شناخته می شوند.»(۱)

ازجمله آفت های بزرگ انتخابات، تهمت و دروغ و غیبت و... است. مؤمنان باید جداً از این آفت ها اجتناب کرده، با مجرمان از باب امربه معروف و نهی ازمنکر برخورد کنند. این گونه، باعث تقویت ایمان و تقویت مؤمنان و خفت و خواری منافقان می شوند؛ چنان که امیرمؤمنان علی این فریضه را دارای چنین اثری می دانند: «مَنْ عَمِلَ بِالْمَعْرُوفِ شَدَّ ظُهُورَ الْمُؤْمِنِینَ مَنْ نَهَی عَنِ الْمُنْکَرِ أَرْغَمَ أَنُوفَ الْفَاسِقِینَ.»(۲) و ترک این فریضه را باعث تسلط افراد شرور و پست بر جامعه برمی شمرند:

۱- سیدمحمدحسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، ج۲، چ۱۷، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ص۸۷۵.
۲- نهج البلاغه، کلمات قصار ۳۰.

«لَا تَتْرُکُوا الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْیَ عَنِ الْمُنْکَرِ فَیُوَلَّی عَلَیْکُمْ أَشْرَارُکُمْ ثُمَّ تَدْعُونَ فَلَا یُسْتَجَابُ لَکُمْ.»(۱)

۲. سابقهٔ خوب و درخشان

وَ السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولئِکَ الْمُقَرَّبُون(۲) حضرت علی نیز دربارهٔ سوابق اجرایی کارگزاران حکومتی می فرمایند: «إِنَّ شَرَّ وُزَرَائِکَ مَنْ کَانَ لِلْأَشْرَارِ قَبْلَکَ وَزِیراً وَ مَنْ شَرِکَهُمْ فِی الْآثَامِ فَلَا یَکُونَنَّ لَکَ بِطَانَهً.»(۳) (=بدترین وزیران تو کسانی هستند که وزیران اشرار و حاکمان پیش از تو بوده اند. کسی که با آن گناهکاران در کارها شرکت داشته است، نباید جزو صاحبان راز و کارگزاران تو باشد.)

۳. تجربه و حیا حضرت علی به مالک

می فرمایند: «وَ تَوَخَّ مِنْهُمْ أَهْلَ التَّجْرِبَهِ وَ الْحَیَاءِ.»(۴)

۱- نهج البلاغه، نامهٔ۴۷، وصیت نامهٔ حضرت.

۲- واقعه، ۱۰و۱۱.

۳- نهج البلاغه، نامهٔ۵۳.

۴- نهج البلاغه، نامهٔ۵۳.

=برای کارهای خود، کارگزارانی باحیا و اهل تجربه انتخاب کن.)

۴. روحیهٔ خدمتگزاری پیامبر گرامی اسلام

می فرمایند: «سید القوم خادمهم.»(۱) (=آقا و برترین مردم کسی است که خدمتگزار آن ها باشد.)

۵. قانون مداری

قانون گـذار باید حریم قانون را نگه دارد؛ چراکه او به حفظ قانون و مقابله با قانون شـکنی از هرکس سـزاوارتر است. خداوند در قرآن کریم می فرمایـد:)یـا أَیُّهَـا الَّذینَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مـا لا ـ تَفْعَلُونَ کَبُرَ مَقْتـاً عِنْـدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مـا لا ـ تَفْعَلُون((۲) (=ای کسانی که ایمان آورده اید، چرا سـخنی می گویید که خودتان عمل نمی کنید؟ نزد خدا بسـیار موجب خشم است که سـخنی بگویید که بدان عمل نمی کنید.)

۱- محمدبن علی بن بابویه، من لا یحضره الفقیه، ج۴، ص۳۷۸.

۲- صف، ۲و۳.

۶. خوش اخلاقی و ادب

امام صادق می فرمایند: «أَحْسِنْ خُلُقَکَ مَعَ النَّاسِ وَ قُلْ خَيْراً.»(۱) (=اخلاقت را با مردم نیکو کن و به خوبی سخن بگو.) نیز حضرت علی می فرمایند: «لا یُراس من خلأ عن الادب.»(۲) (=کسی که ادب و اخلاق ندارد، رئیس نمی شود [و نباید به او مسئولیت واگذار کرد.])

۷. رفع مشکلات مردم و شنیدن حرف های آنان

حضرت علی می فرمایند: «وَ اجْعَلْ لِذَوِی الْحَاجَاتِ مِنْکَ قِسْماً تُفَرِّغُ لَهُمْ فِيهِ شَخْصَکَ وَ تَجْلِسُ لَهُمْ مَجْلِساً عَامّاً فَتَتَوَاضَعُ فِيهِ لِلَّهِ الَّذِی خَلَقَکَ.»(۳) (=برای مراجعان، وقتی قرار بده که شخصاً به نیاز آن ها رسیدگی کنی. جلسهٔ همگانی تشکیل بده و به خاطر خدایی که تو را آفریده است، در آن مجلس به مردم تواضع کن.)

۱- محمدبن حسن حر عاملی، وسائل الشیعه، ج۸، ص ۳۰۰.

۲- عبدالواحد بن محمد تمیمی آمدی، غرر الحکم و درر الکلم، حکمت۵۰۹۶.

۳- نهج البلاغه، نامهٔ۵۳.

۸. پرهیز از وعده هایی که محقق نمی شود

رهبر معظم انقلاب(دامت برکاته) می فرمایند: «وعده هایی که معلوم است نمی توانند به آن ها عمل کنند، به مردم ندهند. آنچه که در چهارچوب قانون اساسی است و امکانات مملکت از امکانِ آن حکایت می کند، آن را به مردم بگویند. بله، به مردم قول بدهند که اگر رأی آوردند، با همهٔ قوا و قدرتِ خودشان و با اتّکال به خدا و با اتّکای به مردم، مدیریت عالی و کلان کشور را در دست می گیرند و پیش می برند.»(۱)

۹. صداقت و امانت

مقام معظم رهبری(دامت برکاته) بر صداقت تأکید کرده اند: «با مردم با کمال صداقت حرف بزنند. هرچه عقیده شان هست، به مردم بگویند. اگر بخواهند در دل مردم اثر بگذارند، این صداقت، بیشتر در دل مردم اثر می گذارد. آن چیزی که حقیقتاً عقیده و نیت آن هاست، آن را به مردم بگویند. اختیار با مردم است که چیزی را انتخاب کنند.»(۲)

ایشان درجای دیگر، اضافه می کنند: «اساس در همهٔ مسئولیت ها، تدین، امانت و صداقت است. اگر آدم های کارآمد، امانت و صداقت نداشته

۱- بیانات در خطبه های نمازجمعهٔ تهران، ۲۸اردیبهشت ۱۳۸۰.

۲- بیانات در خطبه های نمازجمعهٔ تهران، ۲۸اردیبهشت ۱۳۸۰.

باشـند، کارآمـدی آن ها به نفع مردم تمام نخواهد شد. علاوه بر کارآمدی، انسان ها باید متدین، امین، صادق، روراست و دل بسته به اهداف و آرمان های دینی مردم باشند. این طور افراد را پیدا کنید و به آن ها رأی دهید.»

۱۰. حفظ وحدت ملی

رهبر معظم انقلاب(دامت برکاته) خاطرنشان می فرماینـد: «وحـدت ملی را خـدشه دار نکننـد. طوری نباشـد که به خاطر جذب یک دسـته یا یک گروه، حرفی بزننـد که وحـدت ملت خـدشه دار شود. وعده هایی که معلوم است نمی توانند به آن ها عمل کننـد، به مردم ندهنـد. آنچه که در چهارچوب قانون اساسـی است و امکانات مملکت از امکانِ آن حکایت می کند، آن را به مردم بگویند. بله، به مردم قول بدهند که اگر رأی آوردند، با همهٔ قوا و قدرتِ خودشان و با اتّکال به خدا و با اتّکای به مردم، مدیریت عالی و کلان کشور را در دست می گیرند و پیش می برند:)فَخُذْها بِقُوَّهٍ((۱) با قوت این مأموریت را به دست بگیرند و پیش بروند و در هیچ جا ضعف نشان ندهند.»(۲)

۱- اعراف، ۱۴۵.

۲- بیانات در خطبه های نمازجمعهٔ تهران، ۲۸اردیبهشت ۱۳۸۰.

۱۱. ایستادگی دربرابر استکبار

امـام خمینی می فرماینـد: «کسانی را که انتخاب می کنیـد، بایـد مسائل را تشـخیص دهنـد؛ نه از افرادی باشـند که اگر روس یا آمریکا یا قدرت دیگری تشری زد، بترسند. باید بایستند و مقابله کنند.»

۱۲. اسلام کامل و دوری از انحراف

امـام خمینی می فرماینـد: «کسانی را انتخاب کنیـد که ۱۰۰درصـد مسـلمان و معتقـد به احکام اسـلام و معتقد به اجرای احکام اسـلام و مخالف با مکتب های انحرافی و معتقد به جمهوری اسـلامی باشـند. باید به اشخاصی که احتمال انحراف در آنان می رود، رأی ندهید.»(۱)

۱۳. پرهیز از تعصب گروهی و حزبی

رهبر معظم انقلاب(دامت برکاته) خاطرنشان می کنند: «حرکت خطی، حرکت خوبی نیست. حرکت خطی غیر از این است که انسـان مواضـعی رابه طـور مـدوّن قبول کرده باشـد. حرکت خطی، یعنی گروه گرایی، یعنی کسـی را که داخـل یـک مجموعه است، قبول می کند به صرف اینکه در این مجموعه قرار دارد. به همهٔ برادران و خواهران

۱- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۸، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۱۵۲.

و همهٔ ملت عزیز ایران سفارش می کنم که فضای انتخابات را هم گرم و هم سالم نگه دارند. کسانی که به یک نامزد انتخاباتی علاقه مندند، مراقب باشند به خاطر علاقهٔ به او، نامزد دیگر را تخریب نکنند. این بین مردم اختلاف و نقار(۱) ایجاد می کند؛ علاوه براینکه تخریب اساساً کار درستی نیست و فایده ای هم ندارد. کسی که با تخریب یک نامزد انتخاباتی می خواهد آرای او را کم کند، به مقصود خودش دست پیدا نمی کند. هم یک کار غلط و خلاف منطق و در موارد بسیاری، خلاف شرع انجام می گیرد؛ هم فایده ای گیر او نمی آید. فضا را سالم نگه دارید. شما از نامزد خودتان حمایت کنید؛ دیگران هم از نامزد خودشان حمایت کنند و به او رأی دهند. در پیداکردن نامزد موردنظر دقت کنید. به کسی گرایش پیدا کنید که به دین مردم، به انقلاب مردم، به دنیای مردم، به معیشت مردم، به آیندهٔ مردم و به عزت مردم اهمیت می دهد.»(۲)

پرسش از آیت الله مکارم شیرازی(دام عزه): رأی دادن به نمایندگانی که برای دفاع از اصول و معیارهای اخلاقی و ارزشی جامعه برنمی خیزند و

۱- نقار: ستیزکردن، نزاع کردن، جدال کردن، کینه داشتن، عناداشتن (فرهنگ فارسی معین).

۲- بیانات در مراسم شانزدهمین سالگرد ارتحال امام خمینی ، ۱۴خرداد۱۳۸۴.

در برخی موارد به منافع شخصی و گروهی خود می اندیشند، چه صورت دارد؟

پاسخ: به چنین اشخاصی نباید رأی داد.(۱)

۱۴. ساده زیستیِ و دردآشنایی

حضرت آیت الله خامنه ای(دامت برکاته) دراین باره یادآور می شوند: «من نسبت به شخص، هیچ گونه نظری ابراز نمی کنم؛ اما شاخص هایی وجود دارد. بهترین، آن کسی است که درد کشور را بفهمد، درد مردم را بداند، با مردم یگانه و صمیمی باشد، از فساد دور باشد، دنبال اشرافیگری خودش نباشد. آفت بزرگ ما اشرافیگری و تجمل پرستی است. اولین کار این است که ما مسئولین کشور را افرادی انتخاب کنیم که مردمی باشند، ساده زیست باشند، درد مردم را بدانند و خودشان از درد مردم احساس درد کنند. این هم به نظر من شاخص مهمی است. آگاهانه بگردید، برسید و به آنچه که رسیدید و تشخیص دادید، با قصد قربت اقدام کنید، با قصد قربت پای صندوق انتخابات بروید و خدای متعال اجر خواهد داد.»(۲)

۱- سیدمحسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج۱، چ۱۶، ورامین: صاحب الزمان، ۱۳۸۷، ص۱۱۱.
۲- بیانات در جمع مردم استان کردستان در میدان آزادی سنندج، ۲۲اردیبهشت۱۳۸۸.

۱۵. ایمان به هدف های انقلاب

مقام معظم رهبری(دامت برکاته) تذکر می دهند: «هر دوره خصوصیتی دارد و هرکدام از مسئولان در دوره های گذشته کارهایی انجام دادند. امروز ما احتیاج داریم که در کشورمان تلاش و پیشرفت و رشد علمی و فناوری، همراه با عدالت اجتماعی و مبارزهٔ با فساد باشد.»(۱)

۱۶. شیعهٔ دوازده امامی

رهنمود آیت الله بهجت این چنین است: «این جانب جهات سلبیه و اثباتیه را متعرض می شوم. کسانی که بنا دارند در رأی دادن و یا انتخاب شدن شرکت نمایند، باید متذکر باشند که کسانی حق انتخاب شدن و امین مردم باایمان درمورد دین و دنیا بودن را دارند که از رجال با عقل کامل کافی و ایمان کامل از شیعهٔ اثناعشریه و با علم به مسائل شرعیه در شخصیات و اجتماعیات و باشجاعت باشند و از آن هایی باشند که در اظهارات و تروک، لا یَخافُونَ فی اللهِ لَوْمَةَ لائِم (۲) باشند و از رشوه و تخویفات و نحو آن ها دور باشند. نظر نکنند که تابه حال چه بود؛ بلکه

۱- بیانات در اجتماع بزرگ مردم کرمان، ۱۱اردیبهشت۱۳۸۴.

۲- اشاره به این آیه است:)وَ لا یَخافُونَ لَوْمَةَ لائِمٍ((مائده، ۵۴).

نظر نماینـد که از حـال چه بایـد بشود و چه بایـد نشود و بایـد پرهیزکـار و خـداترس باشـند؛ ارادهٔ خـدای تعالی را بر همه چیز ترجیح بدهند. اگر فاقد بعض صفات باشند، اهل ایتمان(۱) نیستند و رأی دادن برای فاقدها بی اثر است؛ بلکه جایز هم نیست... (۲)».

۱۷. داشتن شروط قانونی

نامزدهای شرکت در انتخابات ریاست جمهوری هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- از رجال مذهبی ، سیاسی .

۲- ایرانی الاصل .

۳- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران .

۴- مدیر و مدبر .

۵- دارای حسن سابقه و امانت و تقوی .

۶- مؤمن و معتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور.(۳)

۱- اهل ایتمان: امانت دار.

۲- مهدی ساعی، به سوی محبوب، دستورالعمل ها و رهنمودهای آیت الله بهجت، چ۵، قم: شفق، ۱۳۸۶، ص۱۳۹.

۳- قانون انتخابات ریاست جمهوری، ماده ۳۵.

جمع بندی خصوصیات نماینده

۱. صادق بودن؛

۲. کاردان بودن؛

۳. خادم ملت بودن؛

۴. شجاع بودن؛

۵. مسلمان بودن؛

۶. داشتن اسلام کامل؛

۷. معتقدبودن به احکام اسلام؛

۸. معتقدبودن به اجرای احکام اسلام؛

۹. مخالف بودن با مکتب های انحرافی؛

۱۰. معتقدبودن به جمهوری اسلامی؛

۱۱. فهمیدن مسائل اسلام؛

۱۲. آگاه بودن از مسائل سیاسی؛

۱۳. آگاه بودن از اوضاع سیاسی جهان؛

۱۴. آگاه بودن به مسائل کشور؛

۱۵. آگاه بودن از مصالح و مفاسد کشور؛

۱۶. نداشتن انحراف اعتقادی؛

۱۷. نداشتن انحراف اخلاقی؛

۱۸. متفکربودن؛

۱۹. خیرخواه بودن؛

۲۰. متعهدبودن؛

۲۱. دلسوزبودن؛

۲۲. خادم اسلام و مردم بودن؛

۲۳. وفاداربودن به نظام جمهوری اسلامی و

ص: ۵۸

قانون اساسی؛

۲۴. دین داربودن؛

۲۵. امانت داربودن؛

۲۶. راست گوبودن؛

۲۷. گروه گِرانبودن؛

۲۸. تخریب نکردن دیگران؛

۲۹. ساده زیستِ دردآشنا بودن؛

۳۰. مؤمن بودن به هدف های انقلاب؛

۳۱. اهل نماز و روزه بودن؛

۳۲. لایق بودن برای عهده داری مشاغل؛

۳۳. غاصب و متجاوز نبودن؛

۳۴. مدافع بودن از اصول؛

۳۵. صالح بودن؛

۳۶. امین بودن؛

۳۷. عادل بودن؛

۳۸. شیعۀ دوازده امامی بودن؛

۳۹. دوری کردن از رشوه؛

۴۰. نترسیدن از تهدیدها؛

۴۱. پرهیزکار و خداترس بودن؛

۴۲. متعهدبودن؛

۴۳. روشن فکرِ و آگاه بودن به مجاری امور؛

۴۴. وابسته نبودن به کشورهای قدرتمند استثمارگر؛

۴۵. مشهوربودن به تقوا؛

۴۶. متعهدبودن به اسلام و جمهوری اسلامی؛

۴۷. مشورت کردن از سر تقوا، با علما و روحانیان؛

۴۸. داشتن سابقهٔ خوب و درخشان؛

۴۹. داشتن تجربه؛

۵۰. باحیابودن؛

۵۱. داشتن روحیهٔ خدمتگزاری؛

۵۲. قانون مداربودن؛

۵۳. خوش اخلاق و مؤدب بودن؛

۵۴. غاصب نبودن؛

۵۵. متجاوز نبودن؛

۵۶. نداشتن سوءپیشینه و محکومیت قضایی؛

۵۷. اعتقاد و التزام عملی به اسلام و اصل ولایت مطلقهٔ فقیه.

ص: ۶۱

فصل هفتم: چگونگی تبلیغات صحیح

اشاره

۱. پایبندی به اسلام

حضرت آیت الله العظمی خامنه ای(دامت برکاته) می فرمایند: «رضایت خدا را باید در نظر گرفت، رضایت اولیا را باید در نظر گرفت. آن چیزی را بایـد معیار قضاوت قرار داد که مایهٔ ایسـتادگی ملت است، مایهٔ اسـتحکام ملت است، مایهٔ اسـتقامت مردم است و او پایبندی محکم به اسلام است.»(۱)

۲. پرهیز از تخریب دیگران

امام سجاد می فرمایند: «من رمی الناس بما فیهم، رموه بما لیس فیه.»(۲) (=هرکس عیبی را به مردم نسبت دهد که دارند، مردم به او عیبی را نسـبت می دهند که ندارد.) تخریب دیگران موجب تخریب خود انسان خواهد شد. این، سنت الهی در این جهان است.

مقام معظم رهبری(دامت برکاته) می فرمایند: «به آقایان محترمی که در این میدان هستند،

۱- بیانات در جمع تعدادی از خانواده های شهدا، ۳خرداد۱۳۸۸.

۲- محمدباقر مجلسی، بحار الأنوار، ج۷۲، ص۲۶۱.

این چند توصیه را عرض می کنیم: در تبلیغاتشان ارزش های نظام را ندیده نگیرند؛ همدیگر را تخریب نکنند و از دادن آمارهای سست بپرهیزند... .»(۱)

همچنین در جای دیگر می فرمایند: «هم مطبوعات، هم رادیو تلویزیون، هم کسانی که به ابزارهای گوناگون ارتباط جمعی دیگری مجهز هستند: رایانه ها و شیوه های رایانه ای، هم کسانی که یک منبری برای سخن گفتن دارند، مثل خطبای جمعه و نمایندگان مجلس شورای اسلامی، همه توجه داشته باشند که تخریب، فضای انتخابات را خراب می کند. شما از آن کسی که به او علاقه مندید، دفاع کنید، هیچ مانعی ندارد؛ اما به آن کسی که رقیب اوست، مطلقاً حمله نکنید، تخریب نکنید. این تخریب و این حرف زدن ها و اهانت کردن ها، نه حجیت دارد برای مستمعان و نه جایز است؛ به خاطر اینکه فضا را خراب می کند.»(۲)

۱- دیدار با مسئولان و کارگزاران به مناسبت عید غدیر، ۶اردیبهشت۱۳۷۶، سایت حوزه.

۲- بیانات در دیدار با مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی، مهر۱۳۸۵، khamenei.ir.

۳. دوری از توهین

وَ لاـ تَنـابَزُوا بِالْأَلْقابِ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْـدَ الْإيمانِ وَ مَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ(۱) (=و به همدیگر لقب های زشـت مدهید. چه ناپسندیده است نام زشت پس از ایمان. هرکه توبه نکرد، آنان خود ستمکارند.)

أبو القـاسم الکوفی فی کتـاب الاخلاق عن النبی قال: «إن الله یبغض من عباده اللعان السـباب الطعان الفاحش المسـتخف السائل الملحـف و یحب من عبـاده الحیی الکریم السـخی.»(۲) (=پیـامبر اسـلام می فرماینـد: «خداونـد غضب می کنـد بر آن دسـته از بنـدگانش کـه دیگران را لعنت می کننـد یـا دشـنام می دهنـد، کنـایه و طعنه می زننـد، ناسـزا می گوینـد و دیگران را خـوار و کوچک می کنند... .»)

«مردم در سراسـر کشور در انتخـاب فرد موردنظر خود آزادنـد و احـدی حق تحمیـل خود یـا کاندیـداهای گروه یـا گروه ها را ندارد. هیچ مقامی

۱- حجرات، ۱۱.

۲- حسین بروجردی، جامع أحادیث الشیعه، ج۱۳، ص۴۲۹.

و حزبی و گروهی و شخصی حق ندارد به دیگران که مخالف نظرشان هستند، توهین کنند.»(۱)

امام خمینی در رسالهٔ توضیح المسائل خویش می نویسند: «ارتکاب معصیت مثل فحش، دروغ و اهانت برای جلوگیری از معصیت، جایز نیست.»

همچنین در صحیفهٔ نور می فرمایند: «لازم است مطلبی را که گاهی شنیده می شود که برای تبلیغات انتخاباتی، بعضی از کاندیداها خدای نخواسته بعضی دیگر را تضعیف یا توهین می کنند، دررابطه با آن توضیح دهم که امروز این نحو مخالفت ها، خصوصاً از چنین کاندیداهایی، برای اسلام و جمهوری اسلامی فاجعه آمیز است.»(۲)

۴. دوری از تهمت

آیت الله مکارم شیرازی(دام عزه) این گونه به استفتائات دربارهٔ تهمت پاسخ می دهند:

پرسش: آیا صحبت ها و سروصداهای سیاسی که نُقل مجالس شده و افراد، دانسته یا ندانسته، موضوعی را به این و آن نسبت می دهند، غیبت حساب می شود؟

۱- سایت بنیاد اندیشهٔ اسلامی، www.imam-khomeini.com.

۲- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۷، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۱۳۳.

پاسخ: نسبت دادن شایعات به یکدیگر نوعی تهمت است، فراتر از غیبت. آری اگر عیب پنهانی را بدون جهتِ آشکار بگویند، غیبت است.(۱)

پرسش: انتقاد از نامزدها و بیان نکات منفی آن ها در جمع یا بین دو نفر، چه حکمی دارد؟

پاسخ: درصورتی که در مقام مشورت برای رأی دادن به آن ها باشد، اشکال ندارد؛ ولی باید صفات آن ها را بیان کرد، نه توهین و مذمت و تحقیر و یا خدای نکرده تهمت به آن ها زده شود.(۲)

پرسش: در جریان تبلیغات رئیس جمهور و یا وکلای مجلس، ذکر نیکی ها و بدی های شخصی که داوطلب است و یا ذکر جریانات خوب یا بد که ایشان مسبب آن بوده، داخل در مبحث غیبت است؟

پاسخ: درصورتی که برای شناخت آن ها لازم باشد و قصد هتک و اهانت نداشته باشد، مانعی ندارد.(۳)

۱- ناصر مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج۳، چ۱، قم: مدرسهٔ امام علی بن ابی طالب ، ۱۳۷۹، سؤال۴۸۶.

۲- ناصر مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج۱، سؤال ۱۷۳۰.

۳- ناصر مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج۲، سؤال۷۴۳.

۵. دوری از بردن آبروی دیگران

اشاره

امام خمینی می فرمایند: «اگر فرضاً کسی در دیگری مناقشه دارد، ابراز آن و اظهار در بین مردم هیچ مجوزی ندارد و حیثت و آبروی مؤمن در اسلام از بالا-ترین و والا-ترین مقام برخوردار است و هتک مؤمن، چه رسد به مؤمن عالم، از بزرگ ترین گناهان است و موجب سلب عدالت است. امید است ان شاءالله چنین مطلبی نباشد و اگر غفلتاً اتفاق افتاده است، تکرار نشود.»(۱)

پرسش از آیت الله مکارم شیرازی(دام عزه): در جریان تبلیغات برای انتخاب رئیس جمهور و یا وکلای مجلس، ذکر نیکی ها یا بدی های شخصی که داوطلب است و یا ذکر جریانات خوب یا بد که ایشان مسبب آن بوده، داخل در مبحث غیبت است؟

پاسخ: درصورتی که برای شناخت آن ها لازم باشد و قصد هتک و اهانت نداشته باشد، مانعی ندارد.(۲)

آیات عظام گلپایگانی و صافی(دام عزه) می فرمایند:

۱- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۷، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۱۳۴.

۲- ناصر مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج۲، چ۱، قم: مدرسهٔ امام علی بن ابی طالب ، ۱۳۷۹، سؤال۷۴۳.

«از چیزهایی که احترام بسیار دارد، جان و مال و آبروی مسلمان است که هیچ کس بدون حکم شرع، حق تجاوز به آن ها را ندارند.»(۱)

۱.۵. کشیدن کاریکاتور از مصادیق هتک

پرسش: کشیدن کاریکاتور اشخاص درصورتی که موجب اذیت و آزار آن ها شود، چه صورتی دارد؟ و اگر آن افراد راضی به کشیدن کاریکاتور خودشان باشند، چگونه است؟

پاسخ آیت الله میرزاجواد تبریزی: اهانت به مؤمن جایز نیست، هرچند خود شخص راضی به این کار باشد، والله العالم.(۲)

پرسش: کشیدن کاریکاتور اشخاص، درصورتی که موجب استهزا و هتک آنان شود، چه حکمی دارد؟

پاسخ مراجع تقلید: استهزا و هتک حرمت مؤمن حرام است.

پاسخ آیت الله گلپایگانی: ازچیزهایی که احترام بسیار دارد، جان و مال و آبروی مسلمان است که هیچ کس بدون حکم

۱- لطف الله صافی، توضیح المسائل، چ۵، مشهد: هاتف، ۱۳۸۷، مسئلهٔ۲۸۸۸؛ سیدمحمدرضا گلپایگانی، مجمع المسائل، ج۱، چ۳، قم: دارالقرآن الکریم، ۱۳۶۹، ص۵۳۴، مسائل اجتماعی اسلام، مسئلهٔ۱۷.

۲- جواد تبریزی، استفتائات جدید، ج۲، قم: سرور، ۱۳۸۵، مسئلهٔ۱۹۵۱.

شرع، حق تجاوز به حقوق آن ها را ندارند.

۲.۵. تفاوت هتک با بیان واقعیت

آیت الله مکارم شیرازی(دام عزه) می فرمایند: «چنانچه برخی از کاندیداها با توسل به حیله های عوام فریبانه، سوابق بسیار منفی و اندیشه ها و اهداف پلید خود را تا قبل از انتخابات پنهان کرده باشند و بخواهند از حسن ظن مردم پاک سیرت، سوءاستفاده کنند و با کسب آرای غیرواقعی، قصد شکستن آرای شایستگان و یا رسوخ در بدنهٔ نظام اسلامی را داشته باشند، لازم است با حفظ همهٔ موازین شرعی و براساس نهی ازمنکر، فرد مزبور را از اعمال شیطانی اش باز داشت و مردم را به پرهیز از چنین افرادی واداشت. اما چنانچه او همچنان بر فریب کاری و ظاهرسازی خویش ادامه داد، دراین صورت به منظور نجات مردم از دام های شیطانی چنین دغل بازانی، لازم است توطئهٔ آن ها را نقش بر آب کرد.»(۱)

۶. دوری از حیف ومیل کردن اموال عمومی و دولتی

پرسش از آیت الله مکارم شیرازی(دام عزه): حکم جناب عالی درمورد کسانی که در انتخابات درراستای شناساندن خود به مردم، از امکانات بیت المال استفاده کرده اند، چیست؟

۱- سیدسیف الله نحوی، احکام و آداب انتخابات، نورالسجاد، ۱۳۸۶.

پاسخ: بیت المال مصارف خاصی دارد که باید در آن مصرف گردد.(۱)

امـام خمینی می فرماینـد: «این جـانب به هیـچ وجه و به هیـچ کس اجـازه نمی دهم تا از سـهم مبارک امام یا از اموال دولت و اموال دفاتر و سازمان ها و مجامع و اموال عمومی خرج انتخابات کند.»(۲)

۷. دوری از اسراف و تبذیر

إِنَّ الْمُبَـذِّرِینَ کـانُوا إِخْوانَ الشَّیاطِینِ وَ کانَ الشَّیْطانُ لِرَبِّهِ کَفُوراً(۳) (=اسـراف کاران برادران شـیطان هایند و شیطان همواره به پروردگارش ناسپاس بوده است.)

امام علی می فرمایند: «ویح المسرف ما أبعده عن صلاح نفسه واستدراک امره.»(۴) (=بیچاره اسراف کار چقدر دور شده است از آنچه به مصلحت اوست و از آنچه او را به هدفش

۱- سایت آیت الله مکارم شیرازی.

۲- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۲، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۱۰۱.

۳- اسراء، ۲۷.

۴- حسین بروجردی، جامع أحادیث الشیعه، ج۱۷، ص۱۱۳.

می رساند.)

مقـام معظم رهبری(دامت برکـاته) می فرماینـد: «یکی از کارهایی که بنـده، چه در تبلیغات انتخابات مجلس و چه در انتخابات ریـاست جمهوری، همیشه نگران آن هسـتم، این است: نه خودشـان تبلیغـات پُرخرج کننـد، نه به طرف دارانشـان اجازه دهنـد. بعضی افراد ممکن است بگویند: 'به ما ربطی ندارد، این کار پُرخرج را دیگران می کنند.' شما بگویید نکنند.»(۱)

۸. پرهیز از هدایا هدیه دادن یا گرفتن

در انتخابات، به خصوص اگر بوی رشوه دهد، کار صحیحی نیست.

عن علی بن موسـی الرضـا عن آبـائه عن علی بن أبی طـالب فی قول الله عز و جـل)أکّالون للسـحت((۲) قال: «هو الرجل الـذی یقضـی لأخیه الحاجه ثم یقبل هـدیته.»(۳) (=امام رضا از قول پـدرانشان از امیرمؤمنان در تفسـیر آیـهٔ شـریفهٔ: «خورنـدگان مال کثیف و حرام» می فرمایند: «او کسی است که کاری برای

۱- بیانات در خطبه های نمازجمعهٔ تهران، ۲۸اردیبهشت ۱۳۸۰.

۲- مائده، ۴۲.

۳- محمدبن علی بن بابویه، عیون اخبار الرضا ، ج۱، ص۳۱.

برطرف شدن گرفتاری و حاجت برادر ایمانی اش انجام دهد؛ سپس از او هدیه قبول کند.»)

پرسش ۱۷۴۳: اگر احتمال داده شود که هـدیه برای ترغیب و تشویق گیرنـدهٔ آن برای انجام تبلیغات به نفع هـدیه دهنده است، آیا گرفتن آن جایز است؟

پاسخ مقام معظم رهبری(دامت برکاته): اگر تبلیغات موردنظر ازجهت شـرعی و قانونی جایز باشـند، اشکال ندارد و قبول هدیه دربرابر آن هم بدون مانع است. البته در محیط های اداری این امر تابع قانون و مقررات مربوطه می باشد.(۱)

پرسش ۱۷۴۴: درصورتی که هـدیه برای چشم پوشـی و تغافل و عـدم مخالفت و یا برای جلب موافقت مسـئول نسـبت به انجام بعضی از امور باشد، قبول هدیه چه حکمی دارد؟

پاسخ مقام معظم رهبری(دامت برکاته): قبول این قبیل هدیه ها اشکال دارد و بلکه ممنوع است. به طورکلی اگر تقدیم هدیه به قصد دستیابی به هدفی خلاف شـرع و قانون و یا به منظور ایجاد تمایل در مسئول قانونی به موافقت با چیزی که حق موافقت با آن را ندارد،

۱- سیدعلی خامنه ای، اجوبه الاستفتائات، ترجمهٔ فارسی، چ۶۳، تهران: بین الملل، ۱۳۷۹، ص ۴۱۰.

صورت بگیرد، گرفتن آن هدیه جایز نیست؛ بلکه واجب است از قبول آن خودداری شود و بر مسئولین هم واجب است از آن جلوگیری نمایند.(۱)

به راستی جای سؤال است کسی که با رشوه و عوام فریبی و مخارج گزاف می خواهد مسئولیتی در نظام اسلامی به دست آورد، آیا می تواند به هنگام رسیدن به مقام، از ارزش های اسلامی دفاع کند و خدمتگزار خوبی برای مردم مسلمان باشد؟ امیرمؤمنان دراین باره می فرمایند: «السید من لا یصانع و لا یخادع و لا تغرّه المطامع.»(۲) (= آقا [و مسئول و کارگزار] مردم کسی است که رشوه ندهد و حیله گری و فریبکاری نکند و چیزهای طمع انگیز، او را به طمع نیندازد.)

۹. استفاده نکردن از آنچه خلاف شئون اسلامی است

امام خمینی می فرمایند: «سعی کنید تبلیغات انتخاباتی شما در

۱- سیدعلی خامنه ای، اجوبه الاستفتائات، ترجمهٔ فارسی، چ۶۳، تهران: بین الملل، ۱۳۷۹، ص ۴۱۰.

۲- عبدالواحد بن محمد تمیمی آمدی، غرر الحکم و درر الکلم، حکمت۷۷۹۴.

چهارچوب تعالیم و اخلاق عالیهٔ اسلام انجام شود و از کارهایی که با شئونات اسلام منافات دارد، جلوگیری گردد. باید توجه داشت که هدف از انتخابات درنهایت، حفظ اسلام است.»(۱)

پرسش: آیا استفادهٔ ابزاری از عکس های آرایش کرده و چهره های جذاب زنان یا مردان در پوسترها و بروشورهای تبلیغات انتخاباتی جایز است؟

پاسخ مقام معظم رهبری(دامت برکاته): جایز نیست.(۲)

۱۰. استفاده نکردن از موسیقی های مبتذل در ستادهای انتخاباتی

امام خمینی می فرمایند: «باید توجه داشت که هدف از انتخابات درنهایت حفظ اسلام است. اگر در تبلیغات، حریم مسائل اسلامی رعایت نشود، چگونه منتخب، حافظ اسلام می شود.»

حضرت امام در حکم موسیقی مطرب می فرمایند: «شنیدن و نواختن موسیقی مطرب حرام است.»(۳)

۱- آخرین پیام انتخاباتی امام خمینی به ملت ایران، بند ۳، در آستانهٔ انتخابات سومین دورهٔ مجلس شورای اسلامی، entekhabnews.ir.

۲- استفتائات مقام معظم رهبری.

۳- روح الله خمینی، استفتائات، ج ۲، چ۵، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۰، ص۱۲.

مقام معظم رهبری(دامت برکاته) می فرمایند: «هر موسیقی که به نظر عرف، موسیقی لهوی و مطرب که مناسب با مجالس عیش و نوش است، باشد، موسیقی حرام محسوب می شود و فرقی نمی کند که موسیقی کلاسیک باشد یا غیرکلاسیک. تشخیص موضوع هم موکول به نظر عرفی مکلف است و اگر موسیقی این گونه نباشد، به خودی خود اشکال ندارد.»(۱)

آیت الله فاضل می فرمایند: «موسیقی که دارای طرب و ترجیع باشد، حرام است و فرقی بین رفع خستگی و غیر آن نمی کند.»(۲)

آیت الله مکارم شیرازی(دام عزه) می فرمایند: «موسیقی هایی که مناسب مجالس لهو و فساد است، حرام می باشد و غیر آن ها حلال است و تشخیص آن با مراجعه به عرف عام امکان پذیر است.»(۳)

۱- سیدعلی خامنه ای، أجوبه الاستفتائات، ترجمهٔ فارسی، چ۶۳، تهران: بین الملل، ۱۳۷۹، ص۲۴۸، سؤال۱۱۲۷.

۲- محمد فاضل لنکرانی، جامع المسائل، فارسی، ج ۱، چ۱۱، قم: دفتر حضرت آیت الله فاضل لنکرانی، ص۲۴۳، سؤال۹۸۸.

۳- ناصر مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج ۱، چ۱، قم: مدرسهٔ امام علی بن ابی طالب ، ۱۳۷۹، ص۱۵۲، سؤال۵۱۹.

۱۱. پرهیز از خرید رأی

آیت الله سیستانی(دام عزه) می فرمایند: «این عمل شرعاً حرام است؛ چراکه هر کاندیدایی که با پرداخت پول، رأی کسی را بخرد، با این کار، حقوق دیگران را سلب کرده است.»

قانون انتخابات ریاست جمهوری نیز خریدوفروش رأی یا تهدید و تطمیع و تقلب در انتخابات را جرم محسوب کرده است.(۱)

۱۲. انصاف داشتن مقام معظم رهبری(دامت برکاته)

می فرمایند: «رقابت ها را منصفانه کنند، حرف ها را منصفانه کنند، از جادهٔ انصاف خارج نشوند. خوب، به طور طبیعی هر نامزدی حرفی دارد و حرف مقابل خود را رد می کند. این رد و ایراد فی نفسه اشکالی ندارد؛ اما مشروط بر اینکه تویش بی انصافی نباشد، کتمان حقیقت نباشد. میدان برای همه باز است. بیایند در میدان انتخابات، خود را بر مردم عرضه کنند. اختیار با مردم است. مردم هر جوری که فهمیدند، تشخیص دادند، هوشیاری آن ها به آن ها کمک کرد، ان شاءالله همان جور عمل خواهند کرد.»(۲)

۱- قانون انتخابات ریاست جمهوری، مادهٔ۳۳.

۲- بیانات در جمع زائران و مجاوران حضرت امام رضا ، ۱فروردین۱۳۸۸.

۱۳. دوری از قدرت طلبی

مقام معظم رهبری(دامت برکاته) می فرمایند: «کسانی که برای انتخابات خود را نامزد می کنند، بدانند که انتخابات یک وسیله ای است برای بالا‌بردن توان کشور، برای آبرومندکردن ملت. انتخابات فقط ابزاری برای قدرت طلبی نیست. اگر بناست این انتخابات برای اقتدار ملت ایران باشد، پس نامزدها بایستی به این اهمیت بدهند و این را در تبلیغاتشان، در اظهاراتشان و در حضورشان رعایت کنند.»(۱)

۱۴. داشتن فکر سیاسی بین المللی

مقام معظم رهبری(دامت برکاته) می فرمایند: «مبادا نامزدها در اثنای فعالیت های انتخاباتی خودشان، جوری رفتار کنند و حرفی بزنند که دشمن را به طمع بیندازند.»(۲)

۱۵. مشوش نکردن اذهان عمومی

رهبر معظم انقلاب(دامت برکاته) می فرمایند: «آن کسانی هم که دستی در تبلیغات دارند، فضای سیاسی کشور را آشفته نکنند: بدگویی از این، اهانت به آن، معارضهٔ جناح های سیاسی باهم. مردم چه تقصیری کرده اند که بایستی

۱- بیانات در جمع زائران و مجاوران حضرت امام رضا ، ۱فروردین۱۳۸۸.

۲- بیانات در جمع زائران و مجاوران حضرت امام رضا ، ۱فروردین۱۳۸۸.

ذهن آن ها به خاطر انگیزه های مختلف سیاسی اشخاص و گروه ها و جناح ها و مجموعه ها، آشفته و مغشوش شود. این ها بگذارند فضای انتخابات سالم باشد. البته هرکس حق دارد از خود و نامزد انتخاباتی خود دفاع و حمایت کند؛ این مانعی ندارد. تبلیغات درحد متعارف و بدون اسراف و زیاده روی، خیلی خوب است؛ اما اهانت، تخریب و بدگویی این کارهایی که جزء رسوم زشت بعضی از کشورهای غربی است را کنار بگذارند. بگذارند مردم در یک فضای آرام، با تشخیص، با بصیرت و بدون سراسیمگی انتخاب کنند.»(۱)

ایشان خاطرنشان می کنند: «نامزدهای محترمی که تاکنون نام نویسی کرده اند و مشغول تبلیغات و اظهاراتی هستند... سعی کنند باانصاف عمل کنند. اثبات و نفی شان، با توجه به حق و صدق باشد. چیزهایی را که انسان می شنود، باور نمی کند که از زبان نامزدها و آن کسانی که دنبال این مسئولیت ها هستند، از روی صدق و صفا خارج شده باشد. گاهی انسان حرف های عجیب و نسبت های عجیبی می شنود. این حرف ها مردم را نگران می کند. کسی را هم به گویندهٔ این حرف ها، دل بسته و علاقه مند

۱- خطبه های نماز عید سعید فطر به امامت رهبر معظم انقلاب اسلامی، ۲آبان۱۳۸۵.

نمی کنـد. نامزدهـای محـترم تـوجه داشـته باشـند: اذهـان عمـومی را تخریب نکننـد. این همه نسـبت خلاـف دادن به این وآن، تخریب کنندهٔ اذهان مردم است. واقعیت هم ندارد؛ خلاف واقع هم هست.»(۱)

۱۶. ذوب شدن در هدف

حضـرت آیت الله العظمی خـامنه ای(دامت برکاته) معتقدنـد: «دنبال آرمان های حقیقی در قالب و لباس عملی آن بگردیـد. نه بایـد دنبال ایـدئال هایی بود که عملی و اجرایی نیسـتند، نه بایـد به کم قانع شـد و از آن آرمان ها دور ماند. آنچه همواره باید موردنظر باشـد، چشم انـداز بیست ساله است. این چشم انـداز خیلی مهم است و من به شـما عرض کنم، به شـهادت افرادی که کارشـناس و متخصـص این کار هسـتند، این چشم انداز کاملاً عملی است. یعنی به هیچ وجه در آن، بلندپروازی های بیهوده و بی پشـتوانه وجود نـدارد. درست نگاه کنیـد، دقت کنید و چشم انداز بیست ساله را بخوانید. ما ملت ایران با این قانون اساسـی جامع و با این ارکان نظام، اگر خوب کار کنند و درست کار کنند، می توانیم در ظرف بیست سال کشور

۱- بیانات در جمع مردم استان کردستان در میدان آزادی سنندج، ۲۲اردیبهشت۱۳۸۸.

خود را به نقطهٔ اوج و قله ای که در این چشم انداز تصویر شده، برسانیم. سیاست ها را در نظر داشته باشید. سیاست ها براساس این چشم انـداز تنظیم شده است. قانون ها باید با سیاست ها هماهنگ باشد؛ یعنی در دل سیاست ها جا بگیرد و به سمت این چشم انداز حرکت کند. آن چشم انداز هم بر پایهٔ اسلام است. باید همهٔ وقت و همت و شغل را مصروف همین اهداف کرد و درواقع، ذوب در این اهداف شد.»(۱)

۱۷. مانع نشدن برای تبلیغات دیگران

رهبر عزیز انقلاب(دامت برکاته) می فرمایند: «همه حق تبلیغات صحیح برای خود یا کاندیدهای خود یا دیگران را دارند و هیچ کس نمی تواند جلوگیری از این حق نماید.»(۲)

۱۸. دیدگاه قانون

اشاره

در قانون انتخابات ریاست جمهوری نیز نکاتی وجود دارد که در ادامه به برخی از این نکات اشاره می کنیم.

۱.۱۸. زمان تبلیغات

فعالیت های انتخاباتی نامزدهای ریاست

۱- دیدار با نمایندگان هفتمین دورهٔ مجلس شورای اسلامی، ۲۷خرداد۱۳۸۳.

۲- www.imam-khomeini.com

جمهوری رسماً از تاریخ اعلام اسامی آنان بوسیله وزارت کشور آغاز و تا ۲۴ ساعت قبل از شروع اخذ رأی خاتمه می پذیرد همچنین فعالیت انتخاباتی در مرحله دوم از تاریخ اعلام رسمی نتایج قطعی آرای مرحله اول شروع و تا ۲۴ ساعت قبل از اخذ رأی مرحله دوم ادامه خواهد یافت.(۱)

۲.۱۸. آسیب نرساندن به تبلیغات دیگران

هیچ کس حق ندارد آگهی تبلیغاتی نامزدهای انتخاباتی را که در محل های مجاز الصاق گردیده، در زمان قانونی تبلیغات پاره و یا معدوم یا مخدوش نماید و عمل مرتکب، جرم محسوب می شود.(۲)

۳.۱۸. شیوهٔ تبلیغات

انجام هرگونه فعالیت تبلیغاتی از تاریخ اعلام رسمی اسامی نامزدها له یا علیه نامزدهای ریاست جمهوری از میز خطابه نماز جمعه و یا هر وسیله دیگری که جنبه رسمی و دولتی دارد و فعالیت کارمندان در ساعات اداری و همچنین استفاده از وسایل و سایر امکانات وزارتخانه ها و ادارات ، شرکتهای دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادها و مؤسساتی که از بودجه عمومی (به هر

۱– قانون انتخابات ریاست جمهوری، مادهٔ۶۶ و ۶۷.

۲– قانون انتخابات ریاست جمهوری، مادهٔ۵۸.

مقدار) استفاده می کنند و همچنین در اختیار گذاشتن وسایل و امکانات مزبور ممنوع بوده و مرتکب ، مجرم شناخته می شود .

تبصره ۱ مؤسسات و نهادهایی که دارایی آنان از اموال عمومی است ، همانند بنیاد مستضعفان ، مشمول ماده فوق میباشند .

تبصره ۲ ادارات و سازمانها و ارگانهای دولتی و نهادها و اعضای آنها با ذکر سمت خود حق ندارند له و علیه هیچیک از نامزدهای انتخاباتی اعلامیه ، اطلاعیه ، پلاکارد بدهند .

همچنین الصاق اعلامیه ، عکس ، پوستر ، هر گونه آگهی تبلیغاتی بر روی علائم راهنمایی و رانندگی ، تابلوی بیمارستانها ، تابلوی مدارس و سایر مؤسسات آموزشی دولتی و وابسته به دولت ممنوع بوده و مأمورین انتظامی در صورت مشاهده چنین مواردی متخلفین را جلب و به منظور تعقیب قانونی به مقامات قضایی تحویل می نمایند . شهرداریها و بخشداریها نیز باید نسبت به امحای چنین اوراق اقدام نمایند.(۱)

همچنین تبلیغ کردن برضد داوطلبان نیز ازنظر قانون ممنوع است.(۲)

۱- قانون انتخابات ریاست جمهوری ، مواد۶۸ و ۶۹ و ۷۰

۲- سیدمحمد هاشمی، حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، ج۲.

ص: ۸۵

فصل هشتم: ویژگی های مسئولان و مجریان انتخابات

اشاره

علاوه بر رأی دهندگان و نمایندگان، مجریان و ناظران و مسئولان اجرای انتخابات نیز باید نکاتی را رعایت کنند:

۱. امانت داری و راست گویی

از نکات بسیار مهم در انتخابات، امانت داری و صادق بودن مجریان است؛ زیرا درصورت بروز مشکل از این نظر، نتیجهٔ انتخابات زیر سؤال می رود. امام صادق می فرمایند: «لَا تَغْتَرُّوا بِصَلَاتِهِمْ وَ لَا بِصِیَامِهِمْ... وَ لَکِنِ اخْتَبِرُوهُمْ عِنْدَ صِدْقِ الْحَدِیثِ وَ أَدَاءِ الْأَمَانَهِ.»(۱)

۲. رعایت اخلاق و پرهیز از هواهای نفس

امام خمینی می فرمایند: «باید ملت شریف ایران بدانند که اسلام عزیزتر از آن است که برای هواهای نفسانی و جلب توجه گروه ها یا اشخاص، پشت به آن نموده و مقاصد فانی خود را بر مقاصد عالی و باقی حق تعالی مقدم دارند.»(۲)

۱- محمدبن یعقوب کلینی، کافی، ج۲، ص۱۰۴.

۲- روح الله خمینی، صحیفهٔ امام، ج۱۲، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶، ص۵۷.

۳. پرهیز از مصلحت سنجی های شخصی و حزبی و جناحی و قومی

واردکردن مصلحت سنجی ها شخصی در انتخابات مخصوصاً برای مجریان آن بسیار آسیب زا خواهد بود. گرایش های باندی و جناحی، رفاقت ها و نسبت های قومی و قبیله ای و هم صنف بودن و...، برگرفته از هواهای نفسانی و وسوسه های شیطانی است که با روحیهٔ انقلابی و اسلامی سازگاری ندارد.

پیامبر گرامی اسلام می فرمایند: «حُبُّکَ لِلشَّیْ ءِ یُعْمِی وَ یُصِم.»(۱) (=دوست داشتن [بدون انگیزهٔ صحیح] انسان را کور و کر می کند.) همچنین حضرت علی می فرمایند: «عین المحب عمیه عن معایب المحبوب و أذنه صمّاء عن قبح مَساویه.»(۲) (=چشمان دوست دربرابر عیب های محبوبش کور و گوش هایش دربرابر قبیح و زشت او ناشنواست.)

۱- محمدبن علی بن بابویه، من لا یحضره الفقیه، ج۴، ص ۳۸۰.

۲- عبدالواحد بن محمد تمیمی آمدی، غرر الحکم و درر الکلم، حکمت۱۱۰۶۱.

۴. شجاعت و قاطعیت

از ویژگی های مجریان و مسئولان، شجاعت و قاطعیت آن هاست. آنان نباید دربرابر هیچ سرزنشی به خود ترس راه دهند؛ همچنان که در قرآن کریم آمده است:)لا یَخافُونَ لَوْمَهَ لائِم([(۱)](#) (=از سرزنش هیچ سرزنش کننده ای نمی ترسند.)

۵. رعایت قوانین و مقررات انتخابات

مجریان و مسئولان شعبه های اخذ رأی باید دقت کنند که قوانین انتخابات به درستی انجام شود:

هرگونه آگهی و آثار تبلیغاتی باید قبل از شروع اخذ رأی از محل شعبه ثبت نام واخذ رأی توسط اعضای شعبه محو گردد .

همچنین مقامات اجرایی و نظارت انتخابات حق تبلیغ له یا علیه هیچیک از داوطلبان انتخاباتی را نخواهند داشت . تخلف از این قانون جرم محسوب می شود.[(۲)](#)

۱- مائده، ۵۴.

۲- قانون انتخابات ریاست جمهوری مواد۷۲ و ۷۳.

فصل نهم: پاسخ به چند شبهه

اشاره

شبهۀ او

نظارت استصوابی یعنی چه؟ آیا نظارت استصوابی، حق رأی مردم را از بین نمی برد؟

پاسخ استصواب که واژۀ عربی است، با واژۀ «صواب» هم ماده است. صواب به معنای درست درمقابل خطا و «استصواب» به معنای صائب دانستن و درست شمردن است؛ مثل اینکه گفته شود: «این کار صحیح و بی اشکال است.» دراصطلاح، «نظارت استصوابی» به نظارتی گفته می شود که در آن، ناظر در موارد تصمیم گیری حضور دارد و باید اقدامات انجام شده را تصویب کند تا جلوی هرگونه اشتباه و یا سوءاستفاده ازجانب مجریان گرفته شود. بنابراین نظارت استصوابی نظارت همراه با حق دخالت و تصمیم گیری است. این گونه نظارت را نظارت فعال یا Active نیز می گویند.

نظارت بر انتخابات در کشور ما به عهدۀ شورای نگهبان است که این نظارت استصوابی دارای

پشتوانه های عقلایی و قانونی است؛ زیرا در بسیاری از کشورهای جهان و نزد تمامی عقلای عالم، برای تصدی مسئولیت های مهم، شرایط ویژه ای در نظر گرفته می شود تا هم وظایف شخص موردنظر به درستی انجام پذیرد و هم حقوق و مصالح شهروندان دراثر بی کفایتی و نالایق بودن مسئول برگزیده شده، پایمال نگردد.

ازاین رو امروزه در دموکراتیک ترین نظام های دنیا، شرایط ویژه ای برای انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان در نظر گرفته می شود و قانون، مرجعی رسمی را برای اعمال نظارت و احراز شرایط داوطلبان انتخابات تعیین می کند. این نهاد، عهده دار بررسی وضعیت و روند انجام انتخابات و وجود یا عدم وجود شرایط لازم در داوطلبان است که درنتیجه به تأیید و یا رد صلاحیت داوطلبان می انجامد.

بنابراین نظارت استصوابی، امری شایع، عقلایی و قانونی در بسیاری از کشورها و نظام های موجود در دنیاست. مثلاً یکی از شرایط معتبر در تعداد زیادی از نظام های سیاسی جهان این است که نامزد موردنظر، سابقهٔ کیفری نداشته باشد. در کشور ما نیز مانند سایر کشورهای جهان، قانون مرجعی را معرفی کرده است که برای انتخابات و صلاحیت نامزدهای انتخاباتی نظارت کند.

مطابق اصل نوزدهم قانون اساسی، این وظیفه به عهدهٔ شورای نگهبان است.

بایـد به این نکته توجه خـاص داشت که نظـارت اسـتصوابی شورای نگهبان، نه تنها با حق رأی مردم منافات نـدارد، بلکه دقیقاً براساس خواست و ارادهٔ مردم و در راستای حفظ صیانت از آرای آنان است.

براین اساس گفتنی است:

یکم: این نظـارت، به انتخابـات ایران اختصاص نـدارد و در همـهٔ کشورها به صورت های مختلف اعمال می شود؛ بنابراین باید همین اشکال را بر انتخابات کشورهای دیگر نیز وارد کرد.

دوم: این نظارت نوعی تأکید بر رأی مردم است، نه دخالت در آن؛ چون همان مردمی که در انتخابات شـرکت می کنند، پیش تر به قانون اساسـی و قانون انتخابات که شـرایط انتخاب شونـدگان را تعیین کرده است، رأی داده انـد. درحقیقت مردم با رأی مسـتقیم به قانون اساسـی و رأی غیرمستقیم به قانون انتخابات، لزوم وجود شرایط خاص در انتخاب شوندگان و تشخیص آن به وسیلهٔ شورای نگهبان را پذیرفته اند. بنابراین شورای نگهبان وکیل مردم است تا این شرایط و صلاحیت ها را تشخیص دهد، نه مخالف آرای آنان.

سوم: اگر به بهانهٔ اینکه نظارت استصوابی به معنای بررسی صلاحیت ها و رد و تأیید نامزدها، با آرای مردم منافات دارد، این نوع نظارت را از عهدهٔ شورای نگهبان خارج سازیم، آیا بازهم از اجرای آن به وسیلهٔ مرجع قانونی دیگری بی نیاز خواهیم شد؟ بی تردید پاسخ منفی است؛ زیرا به هرحال، انتخابات به نظارت نیاز دارد و ناگزیر در فرض مذکور، باید مانند برخی کشورها، با نظارت استصوابی وزارت کشور انجام شود. حال هرگونه بررسی صلاحیت ها حتی از ناحیهٔ وزارت کشور نیز باید نادرست و منافی آرای مردم باشد. درغیراین صورت وضع قانون درباب شرایط نامزدی و ذکر اوصاف خاص در نامزدها لغو و بیهوده است.

به عنوان مثال، اگر تشکیلاتی به نام «نظام پزشکی» در جامعه ای به فعالیت بپردازد و پس از احراز صلاحیت یک طبیب، به او اجازهٔ طبابت داده شود و از دیگری به دلیلی منطقی سلب صلاحیت شود، به این معنا نیست که جلوی انتخاب پزشک دلخواه را از مردم گرفته است؛ بلکه به این معناست که پس از احراز صلاحیت و شایستگی لازم، مردم در رجوع به پزشک دلخواه مختار هستند.(۱)

۱- حمیدرضا شاکرین و علیرضا محمدی، پرسش ها و پاسخ های دانشجویی: ولایت فقیه و جمهوری اسلامی ایرانی، ج۱۵، چ۱۰، قم: معارف، ۱۳۸۹، ص۲۹۳.

شبههٔ دوم

با توجه به اینکه در اسلام فقط قانون خداوند، معیار عمل است، چه نیازی به مجلس و قانون گذاری وجود دارد؟

پاسخ احکام الهی بر دو دسته اند: بعضی از آن ها را خداوند به صراحت بیان کرده است و مؤمنان حق تصرف در آن را ندارند. بعضی دیگر را خداوند به صورت کلی بیان فرموده است و تصمیم گیری دربارهٔ جزئیات و کیفیات آن را به اختیار بشر و اجتماع گذاشته است که با توجه به زمان و مکان، دربارهٔ آن تصمیم بگیرند.

خداوند در قرآن می فرماید:)وَ أَمْرُهُمْ شُورى بَيْنَهُمْ((۱) شورا معنایی جز این ندارد. حدود دویست روایت دربارهٔ شورا وجود دارد که جایگاه بلند شورا را در نگرش اسلامی بیان می کند؛ مانند: «الاستشاره عین الهدایه.» پیامبر اکرم و امام علی نیز همواره مردم را

۱- شورا، ۳۸.

به رایزنی دعوت کرده و برای فعال کردن جامعه، فضاسازی می کردند.

شورا یکی از ارکان اساسی نظام اسلامی است. ازاین رو مجلس شورای اسلامی، نقش مهمی درجهت شناختن نیازهای جامعه، کشف قوانینی دربارهٔ آن نیازها، عملیاتی کردن هنجارهای دینی ازطریق شیوه های بهینه و روزآمد، کشف موضوعات و مصادیق ضرورت و احکام ثانوی، شرکت در تصمیم گیری ها و قانون گذاری در عرصهٔ امور مباح دارد. البته همهٔ این امور باید در چهارچوب موازین شرعی و هماهنگی با اهداف و اصول نظام اسلامی باشد. ازاین رو اصل چهارم قانون اساسی این گونه می گوید: «کلیهٔ قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر این ها باید براساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق و عموم همهٔ اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر برعهدهٔ فقهای شورای نگهبان است.»

شبهۀ سوم

چرا تشکیلاتی مانند مجلس، مجمع تشخیص مصلحت، مجلس خبرگان و... در زمان پیامبر و امامان معصوم نبود؟

پاسخ مجلس شورای اسلامی دو وظیفۀ مهم به عهده دارد:

۱. وضع قوانین اجرایی که قوۀ مجریه و قوۀ قضائیه بایـد آن ها را اجرا کننـد. این مهم در زمان صدر اسـلام، وظیفۀ والیان امری بوده که حکومت مرکزی تعیین می کرد. ایشان نیز مأمور به مشورت گرفتن در وضع قوانین حکومتی در بلاد خود بودند.

۲. نظارت بر انجام دادن قوانین. امیرمؤمنان بر این مسئله در نامه به مالک اشتر تأکید کرده اند.

مهم ترین وظیفۀ مجمع تشـخیص مصـلحت نظام، وضع قوانین ثانوی با توجه به مقتضـیات زمان و مکان است. به این مهم نیز از ابتدای اسـلام توجه می شده است. در قرآن نیز قوانین ثانویه داریم؛ مثل خوردن گوشت مردار به قدر ضرورت. نکته این است که احکام ثانویه

مخصوص احکام مکلف های خاص و جزئی نیست؛ بلکه در بُعد اجتماعی و احکام عام حکومتی نیز جاری است.

به طور کلی وجود این قبیل تشکیلات براساس ضرورت ها و موقعیت زمانی بوده و برای ادارهٔ جامعهٔ کنونی لازم است. هیچ گونه منافاتی با آموزه های اسلامی و حکم عقل و سیرهٔ حکومتی پیشوایان اسلامی نیز ندارد. توضیح اینکه:

۱. از منابع دینی در باب حکومت برمی آید که اسلام بر شکل خاصی از ساختار نظام سیاسی با جزئیات مشخص اصرار نکرده است؛ بلکه چهارچوب کلی را معرفی کرده است که انواع صحیح و عقلایی حکومت در آن می گنجد. اصول حاکم بر ساختار نظام سیاسی اسلام عبارت است از:

- ضرورت مشروعیت الهی مجریان؛

- ضرورت اسلامی بودن قوانین؛

- توجه به جایگاه مردم؛

- امکان خطای مجریان و ضرورت نظارت بر آنان.

۲. ساختارهای حکومت براساس گستردگی آن جامعه و مقتضیات زمان و مکان، متفاوت است. در زمان های گذشته نیز تشکیلات حکومتی

متناسب با آن دوران وجود داشت و اهم اقدامات پیامبر دراین زمینه عبارت بود از:

- تشکیل کادر سیاسی و شورای اداری مدینه: پیامبر در پایان پیمان عقبهٔ دوم، گروهی دوازده نفره از نمایندگان خود را در رأس قبایل انتخاب کردند. شهر مدینه را نیز به چندین ناحیه تقسیم کردند که هر ناحیه یک رئیس، چندین نایب رئیس و یک محل اجتماع داشت. پیامبر اکرم برای ادارهٔ کل نواحی هم رئیسی تعیین فرمودند. سیاست پیامبر در ادارهٔ امور جامعه، بر مشورت مبتنی بود؛

- تنظیم اساسنامه برای تنظیم روابط اجتماعی مسلمانان؛

- تنظیم ساختار منظم اقتصادی برای جمع آوری مالیات و زکات و...؛

- تنظیم ساختار قضایی و تعیین قضات؛

- نصب فرمانداران و صدور بخش نامه های حکومت.

حکومت امام علی نیز از نهادها و ساختارهای سیاسی متناسب با نیاز آن زمان تشکیل شده بود.

۳. نکاتی هم دربارهٔ نهادهای زمان پیامبر و تشکیلات گستردهٔ نظام جمهوری اسلامی ایران درخور توجه است:

- انطباق هر دو نهاد با نظام سیاسی اسلام؛

- کمک به حاکم اسلامی در ادارهٔ هرچه صحیح تر و کارآمدتر جامعه و... با تأیید نهایی حاکم اسلامی؛

- مخالف نبودن وجود تشکیلات حکومتی که براساس نیازهای زمان متغیر است، با عقل.

علاوه بر نکات بالا، با دقت در متون تاریخی و اسلامی که نمونه هایی از آن را ارائه کردیم، تشکیلاتی مانند مجلس شورای اسلامی، در زمان پیامبر البته با مقتضیات آن زمان، به اجرای امور و دستورات الهی می پرداخت. همچنین در مبحث مجمع تشخیص مصلحت، در زمان پیامبر نیز اشخاصی در مباحث و احکام ثانوی وارد می شدند و به حل وفصل قضایا می پرداختند. دربارهٔ مجلس خبرگان نیز با توجه به نص صریح آیات و روایات واردشده از معصوم، باید افرادی باشند که در عصر غیبت کبرا، دربارهٔ مبانی دینی به آن ها رجوع شود. درحقیقت رجوع جاهل به عالم از ضروریات عقل است؛ هرچند دین نیز آن را امضا کرده است.

شبهۀ چهارم:

شریک شدن با گناهکار پرسش از آیت الله مکارم شیرازی(دام عزه): آیا برمبنای فقهی، صحیح است که شرعاً خطاها و گناه هایی را که رئیس جمهور منتخب این جانب در آینده مرتکب خواهد شد و فسادهای مترتب بر آن، برعهدۀ من خواهد بود؟

پاسخ: اگر به قدر کافی دربارۀ شخص منتخب تحقیق شود، مسئولیتی دربارۀ اعمال آیندۀ او نخواهد داشت.(۱)

۱- مردم و احکام دین، ش۴، خرداد۱۳۸۸، سایت گروه فرهنگی طوبی.

کتابنامه

قرآن.

نهج البلاغه.

ابن بابویه، محمدبن علی، عیون اخبار الرضا ، ج۱.

ابن بابویه، محمدبن علی، من لا یحضره الفقیه، ج۴.

آیین نامهٔ اجرایی قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی.

بروجردی، حسین، جامع أحادیث الشیعه، ج۱۳و۱۷.

بنی هاشمی خمینی، سیدمحمدحسن، توضیح المسائل مراجع، ج۲، چ۱۷، قم: دفتر انتشارات اسلامی.

بهجت، محمدتقی، استفتائات آیت الله العظمی بهجت، ج۴، چ۱، قم: دفتر آیت الله بهجت، ۱۳۸۶.

تبریزی، جواد، استفتائات جدید، ج۲،

ص: ۱۰۶

قم: سرور، ۱۳۸۵.

تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غرر الحکم و درر الکلم، چ۱، قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیهٔ قم، ۱۳۶۶ش.

جوادی آملی، عبدالله، استفتائات، چ۲، قم: اسراء، ۱۳۸۷.

حر عاملی، محمدبن حسن، وسائل الشیعه، ج۸.

حسینی، سیدمجتبی، پرسش ها و پاسخ های دانشجویی: احکام تقلید و بلوغ، ج۱۹، چ۵، قم: معارف، ۱۳۸۷.

خامنه ای، سیدعلی، اجوبه الاستفتائات، ترجمهٔ فارسی، چ۶۳، تهران: بین الملل، ۱۳۷۹.

خمینی، روح الله، صحیفهٔ امام، ج۱۸، چ۴، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۳۸۶.

خمینی، روح الله، وصیت نامهٔ حضرت امام.

خمینی، روح الله، استفتائات، ج ۲، چ۵، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۰.

روزنامهٔ رسالت، ش ۶۳۲۰،

ص: ۱۰۷

۲۶آذر۱۳۸۶، ص۶.

ساعی، مهدی، به سوی محبوب، دستورالعمل ها و رهنمودهای آیت الله بهجت، چ۵، قم: شفق، ۱۳۸۶.

شاکرین، حمیدرضا و علیرضا محمدی، پرسش ها و پاسخ های دانشجویی: ولایت فقیه و جمهوری اسلامی ایرانی، ج۱۵، چ۱۰، قم: معارف، ۱۳۸۹.

صافی، لطف الله، توضیح المسائل، چ۵، مشهد: هاتف، ۱۳۸۷.

صافی، لطف الله، جامع الأحکام، ج ۲.

فاضل لنکرانی، محمد، جامع المسائل، فارسی، ج ۱، چ۱۱، قم: دفتر حضرت آیت الله فاضل لنکرانی.

قانون اساسی.

قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی، مصوب ۴مرداد۱۳۷۴.

قانون انتخابات.

کلینی، محمدبن یعقوب، کافی، ج۲.

گلپایگانی، سیدمحمدرضا، مجمع

ص: ۱۰۸

المسائل، ج۱، چ۳، قم: دارالقرآن الکریم، ۱۳۶۹.

مجلسی، محمدباقر، بحار الأنوار، ج۷۲.

محمودی، سیدمحسن، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج۱، چ۱۶، ورامین: صاحب الزمان، ۱۳۸۷.

مردم و احکام دین، ش۴، خرداد۱۳۸۸.

مکارم شیرازی، ناصر، استفتائات جدید، ج ۱تا۳، چ۱، قم: مدرسهٔ امام علی بن ابی طالب ، ۱۳۷۹.

نحوی، سیدسیف الله، احکام و آداب انتخابات، نورالسجاد، ۱۳۸۶.

هاشمی، سیدمحمد، حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، ج۲.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ یَسْتَوِی الَّذِینَ یَعْلَمُونَ وَالَّذِینَ لَا یَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های‌تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹